

Volilne perspektive za Slovence

Tokratna volilna kampanja za parlamentarne in deželne volitve ni samo v naši deželi mrtva, brez vidnejših volilnih šodov, na zunanji brez zanimanja občinstva, saj govore celo indeksi televizijskih poslušalcev o manjšem zanimanju. Ti zunanji znaki pa se zdijo le ne pomenijo, da se je zanimanje prebivalcev za bistvena vprašanja družbene usmeritve zmanjšalo, temveč so odraz večje politične zrelosti, ko ljudje ocenjujejo in se odločajo ne na osnovi nekaj tednov trajajoče burne, dejanske papirne kampanje, temveč na osnovi večletnih izkušenj in zaključkov.

Pri volitvah 19. maja gre za bistveno usmeritev javnega življenja v Italiji, za resna vprašanja obsežnega levega centra, vloge delavskih strank v italijanski družbi in za perspektive nadaljnjega razvoja.

Zato je posebno razumljivo, da je treba poudariti najpomembnejše volilne vprašanja, da upoštevajo izkušnje zadnjih let in se v tej zvezi tudi po svoji vesti odločijo za stranke, katerim bodo najbližje prišli pri volitvah 19. maja za parlament in senat, teden dni kasneje, 26. maja pa za deželo oddali svoj glas.

Kot vedno, nas zanimajo splošna vprašanja družbene ureditve, splošna vprašanja demokratičnega razvoja v Italiji in to tako kot državljanje, kot tudi napredno demokratično usmerjene ljudi. Se posebej pa vsa ta vprašanja združimo nas Slovence v Italiji, saj je od zagotovitve demokratičnega razvoja v bistveni meri odvisen tudi naš položaj in reševanje naših vprašanj.

Pri vsem tem je pa seveda važna prisotnost Slovencev v samem volilnem boju, še bolj pa izvolitev Slovencev v parlament in v deželni svet.

Ker se želimo v tem članku omejiti zgolj na to področje, bomo napravili samo pregled strank, skupin in kandidatov, ki vključujejo Slovence.

Prav bi bilo, da bi tudi v tej zakonodajni dobi imeli Slovence v parlamentu. V pretekli je bila poslanka Marija Bernetti, za to volitve pa se tržaška federacija Komunistične partije Italije, ki je edina stranka, ki člene lahko omogoči slovenskega poslanca, ni obvezala v enaki meri kakor je to storila pred petimi leti, ampak je vsaj formalno dala enake možnosti štirim kandidatom, med katerimi je tudi Slovenec. Škoda, da je tako, saj dobiva KPI absolutno večino slovenskih glasov. Kljub vsemu pa bitka ni izgubljena in bi bilo prav, da slovenski volivci KPI s tržaškega dajo svoj preferenčni glas samo Albinu Škerku.

Na tržaškem kandidirajo še na listi Enotne socialistične stranke (PSU) Dušan Košta na listi Socialistične stranke proletarske enotnosti (PSIUP), pa Vito Jeroc. Nihče izmed obeh nima možnosti biti izvoljen, je pa prav, da jima slovenski volivci dajo preferenčne glasove.

Slovenska skupnost, katere kandidati so seveda vsi Slovenci, se tudi tokrat udeležuje parlamentarnih volitev. Ker ni možnosti, da bi bili njeni kandidati izvoljeni, je svojo udeležbo utemeljila s tem, da naj bi njeni glasovi po-

menili podporo zahtevi, naj se za konskno zagotovi mesto Slovencev v parlamentu. To je sicer tudi stališče, ker pa bo to zahtevo podprlo pre malo Slovencev, ne bo praktičnega učinka. Blizu resnici je sodbda, da je Slovenska skupnost storila ta korak zato, da obdrži volivce na domačem borju.

Slovenska skupnost se je za deželne volitve povezala z gorisko SDZ, v koalicijo pa je stopila tudi novo ustanovljena Slovenska levica. Nosilec liste je dr. Drago Štorka, ki kandidira tudi v Gorici in ima daleč največ verjetnosti, da bo izvoljen.

V zadnji številki »Katoliškega glasa« beremo, da so strokovnjaki izračunali, da bo zaradi zavrnitve liste PSU v Vidmu potrebnost visoko število glasov za izvolitev zastopnika slovenske skupnosti. Zaradi tega je nastal v vrstah SS prelah, ki pa je po imenju drugih strokovnjakov neutemeljen, ker bo nova situacija v videmski pokrajini vplivala predvsem na videmski in v veliko manjši meri na druga okrožja.

Na listi goriske PSU kandidira Marko Waltrich in z zadostno njem povzema ugotovitve, da bo prav nesreča, ki je doletela PSU v videmskem okrožju, zagotovila njegovo izvolitev v deželni svet. To bi za Slovence bila velika pridobitev. Slabost PSU oz. PSI v pretekli dobi je bila prav v tem, da ni imela nobenega slovenskega svetovalca v deželnem svetu.

Korak nazaj pa je na Goriskem napravila KPI, ki je pred štirimi leti zagotovila izvolitev in tudi izvolila Jožeta Jarca. Na tem volitvah Jarca sicer kandidira, ni pa več podpore stranke, zaradi česar ne bo izvoljen.

Razveseljuje in pomembno je, da v Beneški Sloveniji kandidirajo na deželnih volitvah na listi KPI, PSIUP in KD urije, če upoštevamo se kandidata PSU, katere lista je odpadla, celo štirje kandidati.

Vidimo torej, da obstajajo realne možnosti izvolitve treh Slovencev v deželni svet. Če se bo to uresničilo bo glede slovenskega zastopstva v deželnem svetu ostalo pri starem, čeprav to ne ustreza številni moči Slovencev v deželi.

Nesreča bi bila, če bi se to število zmanjšalo, zato je od slovenskih volivcev odvisno, da pravilno volijo, predvsem pa, da s preferenčnimi omogočijo izvolitev slovenskih kandidatov.

Na Goriskem kandidirata za parlament na listi PSU Jožef Čučut, na listi KPI pa Marija Sečič, ki nimata možnosti izvolitve, velja pa za eno izmed tistih, na katere naj jima slovenski volivci dajo preferenčne glasove.

Goriska SDZ je tudi tokrat sklenila, da bo na parlamentarnih volitvah podprla Krščansko demokracijo. Svoje hude zadrege, kako ta korak vskladiti s stalnim poudarjanjem, da so samo slovenske politične organizacije garancija za afirmacijo Slovencev, ne more kriti niti s sodbdo, da slovenski komunisti in socialisti nimajo v svojih strankah nobene besede za slovensko stvar in za korist slovenskega ljudstva. Seveda, kakor izgleda, bodo imeli

Kdor je videl predstavo »Jajca« v uprizoritvi Slovenskega gledališča, je bil prav gotovo navdušen. Gledališče bo predstavo ponovilo danes ob 17. uri

SPORAZUM O POSTOPKU V PARIZU

Jutri začetek uradnih razgovorov med delegacijama Hanoja in Washingtona

V vsaki delegaciji bo največ dvajset članov - Angleščina in vietnamsčina uradna jezika, francoščina pa pomožen - Komentar »Izvestij« - Nadaljujejo se boji v Sajgonu

PARIZ, 11. — Danes je bil v Parizu drugi tehnični sestanek med ameriško in severnovietnamsko delegacijo. Trajal je od 10.20 do 12.45. Predsednik Johnson je sporočil, da bo odšel veljal za soprodsednika ameriške delegacije tudi Cyrus Vance, kar pomeni, da bosta ameriški delegaciji lahko predstavljala Harriman ali pa Vance.

Po sestanku je Cyrus Vance izjavil, da je bilo oziroma se stanka dobro ter da so se sporazumeli o postopku med uradnimi razgovori, ki se bodo začeli v ponedeljek zjutraj ob 10.30.

Tudi severnovietnamski predstavnik je izjavil, da so se sporazumeli o postopku med uradnimi razgovori ter da so govorili o dnevnem redu.

Predstavnik ameriške delegacije je William Jordan je prebral časniki naslednje poročilo: »Delegaciji sta se sestali davi in sestanek je trajal dve uri. Sporazumeli o postopku med uradnimi razgovori ter da so govorili o dnevnem redu.

Voditelj ameriške delegacije Harriman je kmalu zatem izrazil zadovoljstvo nad sporazumom. Dejal je: »Res je dobro, da se razgovori lahko začnejo v ponedeljek.«

prav so bile ZDA prisiljene sprejeti pogajanja, se niso odpovedale svojim napadalnim nameram v Aziji in nobene dvoma ni, da nekatere sile sanjajo, da bodo dosegle te smotre, če ne na bojišču, vsaj pri konferenčni mizi. List poudarja, da so ti upi za man, toda ne smejo se podcenjevati. Ni slučaj, da zahtevajo v ameriški, naj bi Hanoi v zameno za ustavitve bombardiranja kaj popustili, in ni slučaj, da je zagnal ameriški tisk velik hup, trčeč da se je spovečala infiltracija iz Severnega v Južni Vietnam. Na koncu ugotavlja list, da je za popoln uspeh pogajanj potrebno, da se ZDA odpovedo misli, da bodo pri pogajanjih lahko dosegli to, kar jim ni uspelo in kar jim nikoli ne bo uspelo doseči na bojišču.

V Sajgonu in drugih krajih Južnega Vietnama so se tudi včeraj in danes nadaljevali spopadi.

Glavno žarišče vojaške dejavnosti v Sajgonu je most »Y«, na drugih področjih pa so manjši spopadi. Včeraj so osvobodilne sile streljale na ameriško trgovsko ladjo »Fairlands«, ki je plula po kanalu, ki veže prestolnico z morjem. Ladja je bila poškodovana. Včeraj je skupini osvobodilnih sil uspelo vdreti v utrjeno vobliž pristanišča Na Be 9 km jugozahodno od Sajгона. Popoldne so ameriške sile prešle v napad in partizani so se umaknili. Spopadi so bili tudi na drugih področjih okoli Sajгона.

Ameriški bombniki so tretji dan zaporedoma bombardirali skladišča goriva blizu Truong Hoa v Severnem Vietnamu. Skupno so izvedli 113 bombnih napadov. V Južnem Vietnamu so strateški bombniki »B-52« bombardirali v zadnjih štiriindvajsetih urah nekatere položaje južno od Danang.

Velike demonstracije v nemški prestolnici

BONN, 11. — Ogromno število ljudi se je danes udeležilo masovne protestne demonstracije proti zakonskemu predlogu, ki bi ga moral zvesti parlament, in s katerim bi pooblaštil vladno izredno pooblastilo v situaciji emergentnega stanja. Velika množica — po mnenju policije je se je demonstracije udeležilo dvaindvajset tisoč ljudi, po mnenju organizatorjev pa šestdeset tisoč — se je v popoldanskih urah zbrala na Hofgartenu pred bonnsko univerzo, kjer so nastopili številni govorniki, med njimi liberalni poslanec Dorn, pisatelj Heinrich Böll, predsednik združenja nemških študentov Ehmman in predsednik SDS Karl Dietrich Wolff.

Okrog trideset tisoč policistov je bilo v pričakovanju incidentov nastanjenih v raznih predelih mesta. Zadržane so bile v prvi vrsti vladne palače in uradi; mestni predel, v katerem se nahaja večina vladnih poslopij, so že v jutranjih urah ogradiili z bodečo žico.

Demonstracija je se zaključila okrog 19. ure, ne da bi prišlo do pričakovanih incidentov.

Podobna manifestacija, katere se je udeležilo prek deset tisoč ljudi, je bila danes v Dortmundu. Tudi tu ni prišlo do incidentov.

BEOGRAD, 11. — Veliko število beograjskih študentov je od polnoči do jutra demonstriralo pred zgradbo nemških veleposlanstvom v središču mesta. Študentje so protestirali proti zakonskemu načrtu o emergentnem stanju.

Ob stodvajsetletnici »Slavjanskiga bravniga društva« v Gorici

Leto 1848 je hkrati z ostalimi evropskimi narodi prvič politično prebudilo tudi slovenski narod. Dunajska marčna revolucija je s svojimi revolucionarnimi zahtevami in programom odmevala po Slovenskem. Milejša politična klima je ustvarila pogoje za razvoj političnega in hkrati tudi kulturnega življenja pripadnikov naroda, ki se je tedaj brez vsake prave politične tradicije prvič pojavil na prizorišču evropskega političnega življenja in zgodovine. Valovala je vsa Slovenija; valovala je v vzdušju, ki je pomenilo pomembno novino za narod, ki je vse do tlej kazal svojo bit v kulturnem snovanju redkih posameznikov ali pa dolocenega stanovskega kroga. To kolebansko in politično pomlad je bilo kajpak čutiti tudi na Primorskem, v Trstu in Gorici ter v drugih večjih krajih. Tako v Gorici kot v Trstu se je revolucionarno vzdušje razlilo pri vsem prebivalstvu, ne glede na narodnostno pripadnost. Iz razumljivih vzrokov je bilo gibanje Italijanov še posebno zapazno, ne samo zaradi osvobodilnih vojn, ki so se odvijale na Apeninskem polotoku, marveč tudi zaradi infiltracije idej italijanskega zedinjenja. Skromnejša je bila ob tem udeležba Slovencev; a kljub svoji skromnosti nadvsem pomemben dokument slovenskega narodnostnega obstoja in hotenja. Prav iz teh vidikov gre ocenjevati pomen nastanka »Slavjanskiga bravniga društva« v Gorici, katerega pravila so bila podpisana 10. maja 1848, leta, skoraj natanko pred 120 leti.

Le malo nam je znanega o vzgibih in pobudah, ki so narodnostno že dokaj prebujenim goriskim Slovincem dal organizacijsko; gotovo le-ti tisti v tistem, kar je vzbujalo Slovence v ostalih slovenskih središčih. Ni nam niti znan podrobni datum ustanovitve društva, dasiravno so bila nastanku dvojezična pravila (J. Blaznik v Ljubljani) podpisana maja meseca, pa iz literature izvemo, da se je društvo osnovalo v juniju. Slovensko časopisje pa je prvič posredno spregovorilo o društvu ob koncu julija »(Slovenija)«, 28. 7. 1848, št. 8). Kljub temu dokaj nepopolnim podatkom pa lahko sodimo, da je bilo to eno prvih ustanovljenih na Slovenskem in je bilo najbrže je »Ljubljansko slovensko društvo« po datumu svojega nastanka starejše (25. april 1848). V istem letu so imeli na Slovenskem poleg najstarejših političnih društev v Gradcu in na Dunaju ter Ljubljanskem, še v Celovcu (ustanovljeno najbrže prav takrat kot v Gorici) in Trstu, ki se je pripravljalo v jeseni in pričelo delovati novembra ter ga je vodil pesnik Jovan Vesel Kosovski.

O nalogah »Slavjanskiga bravniga društva« v Gorici nam govorijo pravila, ki v svojem 2. členu pravijo: »Namen tega društva je: se po branju slavjanskih časopisov in razpošiljanju listov v vedni znanosti vsiga tega, kar v prid slavjanstva v vsaki dobi seže, obdržati, se v slavjanskem jeziku brez izključljivega obzira na to ali uno narode vaditi, po ti poti k organizaciji raznovrstnih in povzdigi slavjanske narodnosti pripomagati, vsaki očitni ali skriti napad na njeno samostojnost o pravičnem času zaslediti, z besedo in pisomom ga odvrčati, k zavezji pripomoči, ktera nora pred ali potlej vse avstrijsko-slavjanske rodove objeti, mladosti in vsem, ki bi se radi s stranjem slavjanstvom, slavjanskim jezikom, slavjanskim prizadevanjem, pripriložnost podati, se v tem podučiti, z eno besedo — namen društva je — slavjanski življenjski (element) povzdigniti po organski poti samostojnosti.«

Težki časi za Wilsona

LONDON, 11. — Po težkem porazu laburistične stranke na upravnih volitvah zahtevajo danes angleški časopis odstavko ministrskega predsednika Harolda Wilsona. »Times« piše med drugim, da je Wilson izgubil celo zaupanje svojih starejših kolegov v vladi, ter da ljudsko mnenje zahteva za menjavo »leadershipa«, ki bi vrnila vladi oblast in zaupanje.

Wilsona čaka sedaj brez dvoma zelo težko delo, ko bo šlo za njegov politični obstoj. Jeseni bo letni kongres laburistične stranke, na katerem se bodo morali odločiti, če mora Wilson še vedno ostati na čelu vlade.

Po sto dvajsetih letih moramo pojav prve politične in kulturne organizacije Slovencev na Goriskem oceniti kot prvi mejnik razvoja slovenske narodnosti. Skromen začetek je v kasnejših desetletjih pobudil razgibanje življenja, ki je vodilo k osamosvojenju in neodvisnosti Slovenstva Gorisko »Slavjansko bravno društvo« je bilo pričetek, pričetek na katerega smo v odkrili naših slovenskih razmer ponosni in prav bi zato bilo, da bi mu dali še posebno obeležje in tako poudarili ves njegov smisel.

ZARADI SUROVEGA NASTOPA POLICIJE V PARIZU

Po hudih nočnih spopadih v ponedeljek splošna stavka

PARIZ, 11. — Latinska četrt mesta, kjer je prišlo tudi po zori do prelivanja krvi, je danes podobna pravratemu bojnemu polju. Policija, razsili in osebe mestne čistote so ves čas na delu in spravljajo na pločnike ogromne kupe lesa, železne ograje in avtomobile, ki so jih ponorčisti študentje uporabljali za cestne bloke in jih nato zažgali. Barikade, za katere so se študentje zatekli pred surovim nastopom policijskih sil, počasi zginjajo s cest.

Sinoči ni nihče predvideval tako hude bitke, ki je trajala od 2. do 6. ure. Že v prvih polnodanskih urah se na tisoče in tisoče univerzitetnih in gimnazijskih študentov zbralo na Trgu Denfert-Rochereau na levem bregu Seine, kjer so prispevali shodu nacionalne zveze francoskih študentov (UNEF). Po shodu se je približno 10.000 manifestantov, med katerimi je bilo tisoč profesorjev, »dpravil« proti latinski četrti v »spovorni miru«. Ze pol ure pred začetkom manifestacije je bilo glavno mesto Francije praktično razdeljeno na dva dela. Močne policijske sile so zastražile vseh 19 mostov na Seini in so imele strog ukaz, da z vsemi sredstvi preprečijo manifestantom prehod z leve na desno stran reke. Medtem se je število manifestantov povečalo od 20 do 30 tisoč. Vse do 22. ure ni bilo incidentov, povorka pa se je vila po ulicah četrta Saint Germain-des-Prés in po latinskem delu mesta. Ob 22. uri je rektor pariske univerze Rocher javil po radiu, da je pripravljen sprejeti predstavnike študentov, s katerimi bi razpravljal o pogojih za obnovitev pouka. Istega časa pa so voditelji »revolucionarnih študentov« dal ukaz za okupacijo latinske četrti brez napada na policijo. Deset minut po rektorjevi predproglasu so se začela po radiu s pomočjo zasebne družbe radio Luksemburg pogajanja med namestnikom rektorja prof. Chailomom in generalnim tajnikom profesorjskega sindikata prof. Geismarjem, ki je bil na čelu povorka. Kmalu zatem je rektor sprejel tudi delegacijo študentov in profesorjev.

Ponoči se je 500 policijskih agentov odpravilo proti Boulevardu Saint Michel, da bi preprečili študentsko manifestacijo. Agenti so študente, ki so se zatekli za barikade, obmetavali s solznilnimi bombami in z ročnimi raketa.

Nočna bitka v latinski četrti je pustila za seboj verjetno tako presenetljivo število ranjenih, da ni nihče hotel do sedaj javiti vsaj približnega števila. V zvezi s tem

(Nadaljevanje na 2. strani)

NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU V LJUBLJANI

Včeraj so slovesno odprli sejem «Alpe-Adria»

Sejem bo odprt do 19. maja

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani so zasedle včeraj sedemdeset zapadla polja v podzračju sejmu do brega sosedstva, sejmu obsejane blagovne menjave «Alpe-Adria». Slovesna odprtja so se med drugim udeležili predstavniki zvezne skupščine dr. M. Brečelj, član zveznega izvršnega sveta M. Mejak, jugoslovanski generalni konzul v Trstu inž. M. Topina, odbornik dr. Vatta za predsednika tržaške trgovinske zbornice, predstavnik goriske in videmske zbornice, zastopniki inštrukcije celovškega in grškega sejma, predsednik Slovenskega gospodarskega združenja S. Bole, ravnatelj Zdrženja trgovcev iz tržaške pokrajine dr. E. Geppi in druge osebnosti. Stevilni so bili tudi prisotni poslovni ljudje iz Slovenije, Avstrije in Italije.

Pozdravni nagovor je imel predsednik mestnega sveta Ljubljana dr. Miha Kosak, ki je zaježilo do brodišč razstavljenim in poslovnim ljudem, nato pa prešel na pomen vsakotnega sejma «Alpe-Adria» prireditev znatno večjo izbiro blaga za široko potrošnjo kakor v prejšnjih letih, tako da je jasno opazen odločen premik celotnega prikaza v to smer. Poleg specializiranih sejmov, ki jih vsako leto pripravljajo Gospodarsko razstavišče, se namreč čedalje bolj čuti potreba po sejmu splošnega značaja, ki bi prav gotovo v veliki meri ustregel interesom poslovnih ljudi in samih potrošnikov, in temu se Alpe-Adria prilagaja prilagaja. V ta namen naj bi na naslednjih sejmih organizirali tudi posebne obrtniške

IZ TRŽAŠKE KRONIKE

POMEMBNA SLOVESNOST V MILJAH

Začetek gradnje dveh cistern v bivši ladjedelnici Felszegi

V ladjedelnici je sedaj zaposlenih 130 delavcev, do jeseni pa jih bodo zaposlili še 220. Govor predsednika «Navalguliano» kap. Segariba

V bivši ladjedelnici Felszegi v Miljah, ki jo je prevzela družba «Navalguliano», so včeraj ob 11. uri ob prisotnosti najvišjih krajevnih oblasti postavili gradbeni deli dveh motornih cistern (bruto nosilnost 3100 ton), ki sta ju naročil podjetje Marisarda (Cagliari) in D'Alesio (Livorno). Skromne, a pomembne svečanosti, so se med drugim udeležili predsednik delovnega sveta dr. de Rinaldini, delovni odbornik Masutto, vladni komisar dr. Cappelletti, miljski župan Millo, tržaški podžupan prof. Lanza, pokrajinski odbornik Visentini, kvestor dr. Guida, pokrajinski svetnik PSU Pittoni, pokrajinski tajnik KD Coloni itd.

TRAGIČNA PROMETNA NESREČA NA FURLANSKI CESTI

Dva mrtva pri silovitem trčenju fiatia 500 v tovornjak fiat 643

57-letni vozač Bruno Bisacchi je bil takoj mrtev, njegov sopotnik 67-letni Josip Gregorič pa je izdihnil v bolnišnici

Na Furlanski cesti je prišlo včeraj popoldne do tragičnega trčenja med avtomobilom in tovornjaki, pri katerem sta dve osebi izgubili življenje. Policija ni še ugotovila vzrokov nesreče.

Okrog 16.30 sta se dva moška peljala v fiat 500 po Furlanski cesti proti mestu: za volanom je sedel 57-letni Bruno Bisacchi iz Miramarskega drevoreda 5, poleg njega pa je bil 67-letni Josip Gregorič iz Zgornje Greda 46. Do nesreče je prišlo v bližini stavbe št. 527. Voznik je nenadoma zavozl na levo stran ceste, v tistem trenutku pa je v nasprotno smer priletel tovornjak fiat 643, ki je imel voznika 67-letnega Josipa Gregoriča. Prišlo je do silovitega trčenja, pri katerem je bil Josip Gregorič smrtno ranjen. Josip Gregorič je bil iz Zgornje Greda 46, kjer je imel domačo trgovino. V trenutku trčenja je bil v avtomobilu povlečen naprej, kar je povzročilo njegovo smrt. Josip Gregorič je bil v trenutku trčenja v avtomobilu povlečen naprej, kar je povzročilo njegovo smrt.

18. MAJ
SOBOTA

VELIKA KMEČKA OHCET
V LJUBLJANI

SUPERMARKET - Ljubljana, pasaža na Ajdovščini in vsi MARKETI v Ljubljani bodo odprti neprekinjeno ves dan

OBVESTILO CENJENIM TURISTOM, KI BODO PRIŠLI GLEDAT KMEČKO OHCET

Po spopadih v Parizu

(Nadaljevanje s 1. strani)

ranih manifestantov. Še prej pa je komunistična partija izdala proglas, v katerem pravi, da je golistični režim sprožil ponovni siloviti pritisk in je pognal nasilne policijske sile proti pariskim študentom in profesorjem. Komunistična partija je zahtevala, da takojšnji konec nasilja, umik policijskih sil z latinske četrti, amnestijo za že obsojene študente, takojšnje osvoboditev aretiranih in prekinitev sodnih postopkov ter odprtje fakultet.

Protestne proglase so izdali tudi sindikat CGT, profesorji, ki so zahtevali v imenu Nobelovih nagradencev Kastlerja in Monod ter velikega števila kolegov z drugih univerz, da vlada takoj prepreči borbo, da razoroži policijo in da policijski korodni pustijo mimo rešilna vozila z ranjenimi študenti.

Splošna zveza dela CGT, socialistični sindikat «Force Ouvriere» in Nacionalna zveza za solstvo so proglasile za ponedeljek splošno stavko. Stavki se je pridružil tudi sindikat funkcionarjev in voditeljev podjetij «Confederation des cadres», medtem ko je katoliški usmerjen sindikat CFTC povabil svoje člane naj se gibanja ne udeležijo.

Ni nobenega dvoma, da bi ponedeljska stavka popolnoma paralizirala Francijo in bi spravila vlado v zagon. Po francoskem zakonu morajo stavke napovedati najmanj pet dni prej, medtem ko so ponedeljkovo napovedali le 40 ur prej. Bo vlada prepovedala «delovalno stavko»? V tem primeru bo prav gotovo prišlo do novih spopadov.

Policijski prefekt Grimaud je danes javil, da so v bolnišnicah nudili pomoč 367 ranjenim. Od teh sta bila 102 študenta, 12 neštudentov in 251 policijskih agentov. V bolnišnico so sprejeli 54 oseb. Med ranjenimi študenti so štirje v zelo resnem stanju, medtem ko je 18 policijskih agentov hudo ranjenih, nekateri pa imajo celo prebita lobanja.

Ministrski predsednik Pompidou, ki se je danes vrnil z uradnega obiska na Zahodu, je imel razgovor z de Gaulleom. Kasneje je javil, da bodo v ponedeljek ponovno odprli Sorbonno.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

NOGOMET

Z zmagao nad madžarsko reprezentanco Sovjetska zveza četrti polfinalist

Sovjeti, ki so prvo tekmo v Budimpešti izgubili z 0:2, so v Moskvi zmagali s 3:0 (1:0)

SOVJETSKA ZVEZA: Pšeničnikov; Afonin, Sesternev; Kurtsila, Snickin, Kaplinjini; Cilenko, Voronin, Banishevski, Biševjec, Jevruškin.

MADŽARSKA: Tamas; Novak, Solymosi; Ihasz, Meszoly, Saus; Varga, Komora, Albert, Farkas, Rakosi.

SODNIK: Tschenschner (Z. Nemčija).

GLEDALCEV: 106.000.

STRELCI: v p.p. v 22' Solymosi (avtogol), v d.p. v 14' Kurtsila, v 28' Biševjec.

Četrti polfinalist tekmovalja za evropski pokal narodov je Sovjetska zveza. Jakuš — novi igralci so proti pričakovanjem nadoknadili v drugi tekmi razliko iz Budimpešte in so pred 106.000 gledalci na Leninovem stadionu odpravili Madžarsko s 3:0. Pravzaprav se je ponovila prva tekma, le z namenjanimi vlogami. Tokrat so se nespametno zaprl v obrambo Madžari in so tako ponovili napako, ki so jo bili napravili prej nasprotniki, sovjetski igralci pa so se že od prve minute začeli obelgati nasprotnikova vrata. Prvih 15' je bil ritem tekme res nevzdržljiv. Pred Tamasovimi vrati so se vrstile gneče, toda že v 22' je Sovjetska zveza dosegla prvi gol. Banishevski je prodiral skoraj do črte, izvedel podajo, ki jo je Solymosi

VATERPOLO

Poprečna igra v prvem dnevu mednarodnega turnirja v Trstu

Triestina - Triglav (Kranj) 4:3
Fiat (Turin)-Primorje (Reka) 3:3

Sinoči se je pričel v občinskem pokritem bazenu mednarodni vaterpolski četverboj, v katerem nastopajo Primorje z Reke, Triglav iz Kranja, Fiat iz Turina in Triestina.

V prvi tekmi sta se pomerila Primorje in Fiat. Končni rezultat 3:3 je v večji meri zadovoljil Italijane, ki so vse tri zadetke dosegli iz kazenskega strela, medtem ko so Rečani prikazali lepo kombinirano igro in so z nekaterimi prodori navdušili maloštevilno občinstvo.

V drugi tekmi je Triestina, bolj s pomočjo sodnika kot po lastni zaslugi premagala Triglav, ki je bil kot moštvo mogoče najpopolnejše med vsemi štirimi. Druga tekma je bila vsakekor lepa od prve, čeprav se tudi ta ni dvignila iz splošne poprečnosti. Tržačani so sicer že izgubili s 3:1 in kazalo je, da bodo doživeli hud poraz, ko je sodnik prisodil v njihovo korist kar tri sedmce, od katerih je dva izkoristil Alessandrini, tretjega pa Foschi. V nadaljevanju so domačini zadrževali žogo, 3 minute pred koncem pa je vratar Jacono z izredno paradno rešil točko.

Moštva so nastopila v naslednjih postavah:

PRIMORJE: Matejčić, Lovrovič.

DOMAČI ŠPORT

NOGOMET

Danes, v nedeljo 12. maja

II. amaterska kategorija

Ob 16. uri v Nabrežini

VEŠNA — TURRIACO

Ob 16. uri v Standeržu

JUVENTINA — FIUMICELLO

Ob 16. uri v Trstu, stadion «Prvi maj»

PRIMOREC — UNION

Mladinski pokal Menon

Ob 12. uri v Trstu, stadion «Prvi maj»

CREMCAFFE' — BREG

Narajačinski nogomet

Ob 10. uri v Standeržu

JUVENTINA — MONTESANTO

Začetniški nogomet

Ob 15. uri v Trstu, stadion «Prvi maj»

PRIMOREC — UNION

ODBOJKA

Moška D liga

Ob 10.30 v Zgoniku

KRAS — TURRIACO

Ženska B liga

Ob 10.30 v Dolini

BREG — CAŠAGRANDE

Ob 15. uri v Valdagnu

MARZOTTO — SOKOL

Ženska C liga

Ob 8.30 v Dolini

BREG B — CORRIDONI

Ob 8.30 v Vidmu

PORZIO B — ZARJA

Ženska promocijska liga

Ob 8.30 v Trstu

BOR C — OMA

Ob 8.30 v Trstu

FARI B — GAJA

ORIENTACIJSKI ŠPORT

Ob 7.45 na Opčinah

SD POLET ORGANIZIRA ORIENTACIJSKI POHOD

ALPINIZEM

Ob 9. uri v Glinski

NAJALJEVANJE PLEZALNEGA TEČAJA AO SPDT

KOŠARKA

V finalnem srečanju mednarodnega vojaškega košarskega prvenstva v Gorici je ekipa ZDA premagala Italijo s 70:68 (43:30).

EVROPSKI POKAL NARODOV

Nagraditev slovenskih dijakinj odbojkaric

Sinoči je bilo v Trstu v telovadnici v Ul. della Valle nagraditev najboljših ekip iz dijaških odbojarskih in košarskih prvenstev. Solski skrbnik dr. Angioletti je v lepem nagovoru zbranim športnikom še posebej omenil dijakinje slovenske gimnazije, ki so zmagale v ženski odbojki ter je izrazil željo, da bi jih tudi prihodnjega leta srečal kot udeležence te prvenstva.

Djakinje slovenske gimnazije so prejele kot zmagovalna ekipa lep pokal. Slovesnosti so se udeležili tudi občinski odbornik za šport Česchia.

A SKUPINA CLIGE

14. povratno kolo

BIELLESE — MARZOTTO
BOLOGNA — TRIESTINA
COMO — SAVONA
LEGNANO — PRC PATRIA
MESTRINA — VERBANIA
MONFALCONE — ALESSANDRIA
PAVIA — PIACENZA
RAPALLO — TREVIGLIESE
SOLBIATESE — TREVISO
UDINESE — ENTELLA

ALIGA

15. povratno kolo

BOLOGNA — MANTOVA
CAGLIARI — INTER
L. VIGILAN — FIORENTINA
MILAN — VARESE
NAPOLI — BRESCIA
SAMPDORIA — ATALANTA
SPAL — JUVENTUS
TORINO — ROMA

BLIGA

15. povratno kolo

CATANIA — REGGINA
CATANZARO — BARI
LAZIO — MODENA
LIVORNO — VENEZIA
MESSINA — FOGGIA
PADOVA — MONZA
PALERMO — LECCO
PERUGIA — VERONA
POTENZA — PISA
REGGINA — GENOA
Pociva: NOVARA

MOŠKA D LIGA

Kljub porazu z goriškimi gasilci Bor B navdušil z odlično igro

V šestertki Bora B nastopa več izredno obetajočih odbojkarjev

GASILCI (GO) — BOR B 3:2 (11:15, 15:8, 15:12, 7:15, 16:14)

GASILCI: Gurtemeo, Marangon, Salata, Zof, Visintin, Tuzzi, Leban, Malatti.

BOR: Morpurgo, Persinger, Može, Malalan, Furian, Starc, Speti, Marc, Bologna, Rudež.

SODNIK: Caputto.

ZAPISNIKAR: Marcon.

Sinoči je bilo v dvorani stadiona «Prvi maj» v Trstu izredno zanimivo četrtligosko srečanje med goriškimi gasilci in Borom. Obe ekipi sta trenutno na spodnjem mestu lestvice, vendar pa potek in kakovost srečanja nista prav nič kazala, da bi se borili ob mreži dve neakovostni ekipi. Medtem, ko so Gorici predvajali že dokaj zrelo igro, v kateri so izstopali poleg mlajših napadalcev tudi starejši izkušeni igralci je Bor predstavljal izredno zanimivo šestertko, ki je nad vse presenetila. Borovi so zaigrali živahno in dinamično, domiselno in hitro, poznalo pa se jim je pomanjkanje izkušenosti. Večina igralcev je v tem sportu praktično novincev, saj tredejrat komaj nekaj mesecev, kar ko Gorici predvajali že dokaj zrelo igro, v kateri so izstopali poleg mlajših napadalcev tudi starejši izkušeni igralci je Bor predstavljal izredno zanimivo šestertko, ki je nad vse presenetila. Borovi so zaigrali živahno in dinamično, domiselno in hitro, poznalo pa se jim je pomanjkanje izkušenosti. Večina igralcev je v tem sportu praktično novincev, saj tredejrat komaj nekaj mesecev, kar

Gladka zmagaja Bora nad Este v prvenstveni tekmi B lige

BOR — FARI Este 3:0 (15:5, 15:12, 15:10)

BOR: Pavletič 8, Pernarčič 5, 1. Rauber 4, Mijot 5, Hmeljak 9, Pahor 5, Bezeljak 4, Barej 2, Pernarčič 5, 6. Rogelja 1.

FARI: Duro, Senno, Lombardi, Pavan, Bragion, Caravello, Veronesi, Bertazzo, Bissard, Bonello.

SODNIK: Brezgar.

STRANSKI SODNIK: Marcon.

ZAPISNIKAR: Pappacoda.

Borovski so po dolgem času zopet odigrali srečanje pred domačim občinstvom. Srečalo se je z nasprotnikom, ki so ga v prvi tekmi v Este s težavo premagale s 3:2. V povratni tekmi Tržačanke niso zaigrale posebno dobro, kljub temu pa so gladko odpravile svoje nasprotnice, ki so nudile resnejši odpor le v drugem in začetnem delu tretjega seta.

KOLEŠARSTVO

Dirka po romanski Svici

Merecx še vedno v vodstvu

SIERRE, 11. — Belgijec Valere Van Swevelt je osvojil prvo mesto na tretji etapi mednarodne kolesarske dirke po romanski Svici. 133 km dolgo progo Bulle-Sierre je prevzelo v 3.16.12" s povprečno hitrostjo 40,750 km na uro.

2. Franco Bitossi (It.) 6" zaost.

3. Willy Plankaert (Bel.)

4. Merckx (Bel.)

5. Diaz (Sp.) 8"

6. Delisle (Fr.)

7. Sweets (Bel.)

8. Dancelli (Bel.)

9. Brands (Bel.)

10. Ziloli (It.) 16" zaostanka

SKUPNA LEŠTICA

1. Eddy Merckx (Bel.) 15.09.14"

2. Michele Dancelli (It.) 6" zaost.

3. Franco Bitossi (It.) 7"

4. Raymond Delisle (Fr.) 14"

5. Willy Plankaert (Bel.) 16"

Potovalni urad «AURORA» priredi

v sredo, 5. junija IZLET v FIRENCE na polfinalno nogometno tekmo

JUGOSLAVIJA - ANGLIJA

Odhod iz Trsta ob 13.30, povratek v Trst ponoči.

Cena za vožnjo in vstopnico 5.500 lit.

Prijave do 15. t. m. pri potovalnem uradu AURORA, Ulica Cicerone 4, tel. 29-243.

ERSKINE CALDWELL

Zaradi barve

Stric Abe je pravkar mlátil žito, ko je prišel Luther Bolick iz velike bele hiše na griču in mu ukazal, naj pospravi svoje stvari ter se odsladi s farne. Stric Abe je bil nekoliko gluhih in ni takoj razumel, kar mu je naročil gospodar.

Luther Bolick je mrko pogledal zamorca, ki je vstal ter stopil proti vratom, da bi bolje slišal.

«Odselim naj se?», je vprašal stric Abe in pogledal v obraz gospodarja, kot da ne more verjeti.

«Gospod Luther, kajne, da ne mislite resno?», je vprašal obupan. «Prav dobro ste me slišali, čeprav se delate, kot bi bili na pol gluhi.»

«Hočem, da zapustite farmo do konca tega tedna. Ko boste popravili svoje stvari, pazite, da si ne privožite kaj mojega, sicer vas bom izročil oblasti.»

Stric Abe je zdrsil ob vratih navzdol ter se sesedel na prag. «Star sem nad šestdeset let,» je rekel počasi, «toda jaz in moja družina se vedno trdo delamo za vas, gospod Luther. Mi delamo tako pridno kot nihče na vsem posestvu. Vi, gospod Luther, dobro veste, da je to resnica. Delam sem za vas in se prej za vašega očeta nad štirideset let. Nikoli nisem niti omenil dogovorjenega deleža, čeprav je bil pridelalec uspešen. Nikoli mi niste dali drugega kot hrano in malo obleke. Vsi moji otroci so delali za vas in nikoli vam niso nič delal preglavice. Ali ni bilo tako, gospod Luther?»

«Ali niste letos kupili farne z oblačilnimi nasadi, gospod Luther? Jaz bom lahko delal tam tako kot vsak drug. Ali nisem zmlati le tisti kot bi v vsaki drugi? Ne utegnem se prepirati z vami. Moj namen je trden. Takoj ko boste napojili živino, pospravite, kot rečeno, svoje stvari.»

Luther je odšel proti staji, tu pa se je ustavil in obrnil: stric Abe mu je sledil: «Kam pa naj gremo jaz in moja družina, gospod Luther? Moji dečki so dovolj veliki, da bodo skrbeli zase. Toda kam naj greva mi dva z ženo? Stara sva in v vseh, kako težko je dobiti delo za starega temnopoltga človeka. Saj vas ne bo veljalo veliko, če nas obdržite, in objubljam vam, da bom pridelal s svojimi fanti prav toliko bombaza kot vsak drug... Zivel sem v svoji mali kolibi nad 40 let, in to je moj edini dom, ki sem ga kdaj imel.»

Luther je odšel skozi stajo. Zmislil je z glavo, češ da ima do-
vzelo je z glavo, češ da ima do-

govoril. On je moj gospodar in vam ne bo dovolil, da bi takole vse porabili. Samo malo počakajte.»

Bela moža sta se spogledala: «Saj je Luther Bolick tisti, ki je podpisal te papirje,» je rekel uradnik, majaje z glavo. «Prav on je zahteval, da odpeljemo vaše pohištvo, vas pa v zapor. Še malo vam ne bi pomagalo, ko bi ga našli.»

«Da me odpeljeta v zapor? In kaj je rekel, zakaj naj bi moral jaz v zapor?»

«Ker ste mu grozili, da ga boste pobili z gorjačo ali ustrelili.»

Naložila sta poslednji kos pohištva ter ukazala Abeju in njegovi ženi, naj zlezeta na tovarnjak. Medtem ko je mlajši belec vozil tovarnjak, je starejši stal pri obeh zamorcih, da ne bi ušla. Peljali so se prek Bolickovega posestva proti glavni cesti, toda Bolicka ni bilo na spregled.

«Nikoli nisem grozil gospodu Bolicku,» je protestiral stric Abe. «V vsem svojem življenju nisem izrekel ničesar podobnega. Nikdar nisem rekel šabe besede o njem. Včeraj pa mi je dejal, da moram zapustiti njegovo farmo, jaz pa sem ga samo prosil, naj me pusti še naprej delati pri njem, saj nimam več dolgega življenja pred seboj. Vse, kar sem rekel, je, da ne bi rad zapustil njegove farne. Nikoli nisem rekel, da ga bom umoril. On ve to prav tako dobro kot jaz. Vprašajte njega samega, ali je res tako.»

Vtem so se bližali glavnemu mestu okraja. Stric Abe pa je nadaljeval: «Štirideset let sem delal za gospoda Bolicka, a nikdar nisem izrekel žal besede niti njemu v obzir niti za njegovim hrbtom... Štirideset let sam za hrano in obleko in nikdar besede pritožbe.»

«Očinski služabnik je poslušal, kar mu je pripovedoval stric Abe, in ni rekel ničesar. Smilila sta se mu stari zamorec in njegova žena, toda ničesar ni mogel storiti zanj; Bolick je bil na sodišču in zahteval izgon in aretacijo. Njegova naloga je bila le, da izvrši povelje sodišča. Toda kljub dolžnosti je imel sočutje za zamorce. Ni mogel razumeti, da bi ju Bolick smel vreči na cesto samo zato, ker sta se postarala.»

Ko so privozili do predmestja, kjer je stalo nekaj zamorskih koč, se je tovarnjak ustavil in spremeljevalca sta začela razkladati pohištvo ter ga postavljati ob cesti. Nato sta ukazala Abejevi ženi, naj tudi ona zapusti voz. Ko pa je hotel izstopiti tudi stari, sta ga potisnila nazaj in odpeljala proti mestu. Abejeva žena pa je kot brez uma stala ob pohištvo.

«Kaj pa boste storili z menoj?», je vprašal zamorec.

«Vtaknili vas bomo v okrajni zapor,» je odgovoril služabnik.

«Kaj bo pa z menoj ženo?»

«Ljudje iz teh hiš jo bodo že vzeli pod streho.»

«Kako dolgo bom ostal v zaporu?», je zaskrbelo strica Abeja.

«Dokler ne pride vaš primer pred obravnavo.»

Drveli so po prašnih ulicah in se ustavili pred poslopjem z zameščenimi okni. Na sodišču ga je prevzel ječar.

V soboto je prišel Abejev starejši sin Henry v pisarno Ramseyja Clarka. Odvetnik je pogledal zamorca in nazubal čelo. Nekaj časa je grizel svinčnik, nato pa se je obrnil k Abejevemu sinu: «Ne sprejemam vašega primera, nočem se ga dotakniti.»

Deček je žalostno gledal vanj. To je bil že tretji pravnik, ki katerega je iskal pomoči za očeta, toda vsi so odklonili.

«Ta razprava ne bi prinesla nobenega denarja,» je rekel Ramsey Clark. «Od vas, zamorcev, ne bom nikdar dobil niti pol centa, če bom prevzel zadevo. In poleg tega ne morem zagovarjati nobenega zamorca več. Boljši pravnik kot sem jaz so se s tem uinili. Nočem uživati slovesa, da sem zamorski zagovornik.»

Henry se je prestopal z ene noge na drugo in ni vedel, kaj bi odgovoril, samo ustnice so se mu tresle. Stal je sredi sobe in premišljeval, kako bi pomagal očetu.

«Moj oče ni nikdar rekel, da bo umoril gospoda Bolicka,» je začel ponovno zatrjevati. «Vedno je bil z njim v dobrih odnosih. Nihče od nas mu ni delal nikoli nobenih sitosti. Vsi namenjnik vam lahko potrdijo, da moj oče ni nikdar iz-

javil, da bi mu storil kaj zlega.»

Advokat je zamahnil z roko. Vedel je, kar je hotel vedeti. «Povedal sem vam že, da se stvari ne bom dotaknil,» je rekel razdraženo, zmečkal papirje in jih vrget na mizo. «Nočem izgubljati časa s stvarjo, ki je že vnaprej izgubljena. Saj ni važno, ali je Abe Lathan grozil gospodu Bolicku ali ne. Važno je, da je Abe rekel Bolicku, da ne more zapustiti farne, ali ni tako? To pa sodišču zadostuje kot dokaz krivde. Ko bo prišla zadeva pred obravnavo, bo to glavna stvar, ki jo sodniki hočejo vedeti — in ga bodo obsodili... Noben zagovornik ne bo izgubljal časa z zadevo, o kateri ve, kako se bo končala. Nekaj drugega bi bilo, ko bi bil tu denar. Toda vi, zamorci, nimate prebitnega centa, da bi me plačali. Ne, ne bom prevzel zadeve.»

Nato je odšel Henry na sodišče. Dobil je dovoljenje, da sme videti očeta za pet minut. Stric Abe je gledal skozi rešetke, ko je prišel Henry. Oče ga je takoj vprašal: «Ali si bil pri zagovorniku in mu povedal, da nisem nikdar nič takega govoril, česar me dolžijo?»

Deček je žalostno pogledal očeta, pokalimal in pogledal v tla.

«Toda če si povečal, da nisem nikdar nič slabega rekel o gospodu Luthru, ali ti niso rekli, da mi bodo romagali iz zapora?»

Henry je zmajal z glavo.

«Kaj so rekli pravniki, Henry? Ko si jim povedal, o kakšnim spoštovanjem sem govoril o Bolicku in kako vestno sem delal zanj vse svoje življenje — ali niso rekli, da mi hočejo pomagati?»

Le ko je s težavo požrl slino, je Henry lahko spregovoril: «Bil sem že pri treh advokatih, a vsi trije so rekli, da glede vaše zadeve ne morejo ničesar storiti, da mora stvar priti pred sodišče in da vas bo sodnik na vsak način obsodil.»

Za trenutek je prenehal in gledal skozi rešetke očelove noge, nato pa je rekel: «Če želite, oče, bom prosil še kakega zagovornika, naj prevzame vašo zadevo. Toda ne bo pomagalo, nihče ne bo ničesar storil.»

Stric Abe je gledal v tla. Ni mogel razumeti, zakaj mu noben advokat ne bo pomagal? Naenkrat pa je dvignil oči in pogledal svojega sina, cigar oči so bile polne solz, ki jih ni mogel premagati.

«Zakaj pravijo pravniki, da bom tako ali tako obsodjen, Henry?»

Henry se je prijel za rešetke in se zazrl v preteklost svojega očeta, ki je vse življenje trdo delal za svojega gospodarja in dobival za to samo malo hrane in obleke in nič drugega.

«Zakaj je tako, Henry?», je vztrajal oče.

«Misim, da zaradi barve... ker smo temnopolti. Ne vem, zakaj bi nam sicer dajali takšne odgovore.»

V tistem trenutku se je za dečkovim hrbtom premaknil paznik in ga sunil s palico. Henry je odšel po hodniku rdečelicami in stopil na cesto. Ni se mogel ozreti nazaj na poslopje, kjer je tako po krivici trpel njegov oče.

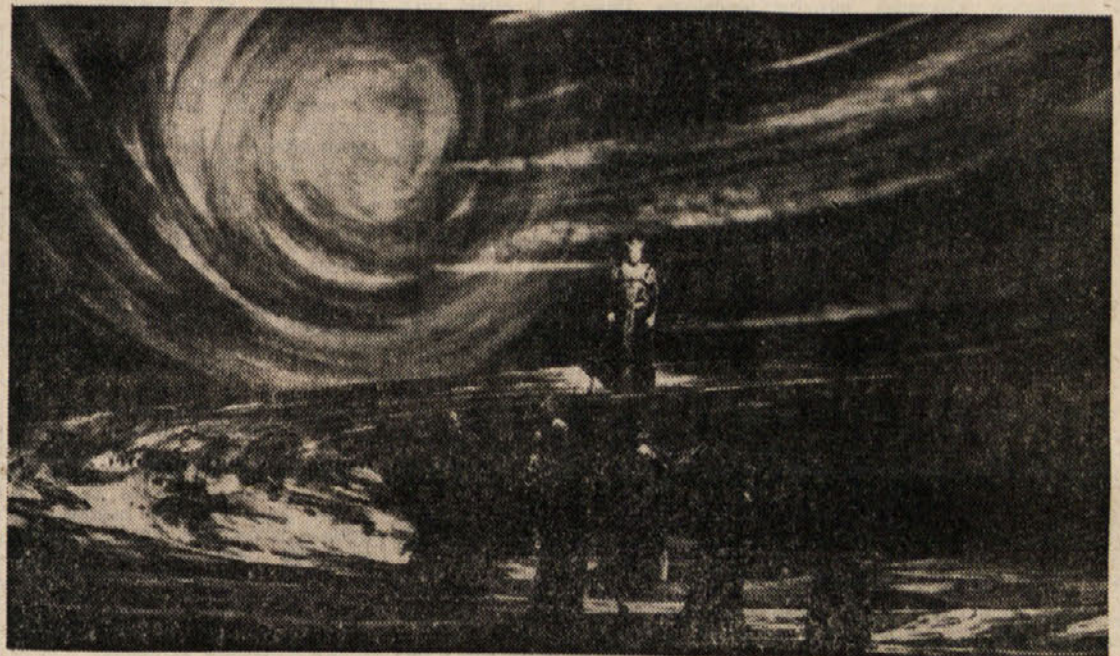
Pred bližnjo stoletnico šole v Trebčah

Slovenska osnovna šola v Trebčah praznuje letos svojo stoletnico. Proslava bo prihodnji mesec. Danes objavljamo sliko iz leta 1907, na kateri vidimo kar 66 učencev, dva učitelja, učiteljico in kateheta, domačega župnika

PRECIZNOST TOSCANINIJA IN FANTAZIJA FURTWAENGLERJA

Koncerti in velike Wagnerjeve opere pod vodstvom Herberta von Karajana (Velikonočni festival v Salzburgu)

Scena v Wagnerjevi «Walküre» na salzburskem velikonočnem festivalu. Na sliki je Thomas Stewart v vlogi Wotana

harmonija in izbrani pevci svetovnega slovesa: Dietrich Fischer — Dieskau, Jon Wickers, Donald Grobe, Gerhard Stolze, Zoltan Kelemen, Martti Talvela, Thomas Stewart, Gundula Janovitz, Christa Ludwig, Josephine Veasey, Oralia Dominguez itj.

Na letošnjem festivalu so izvajali poleg že omenjenih dveh Wagnerjevih oper še dva koncerta, Brahmsov Rekviem in koncert Beethovnovih del: Seste in Sedme simfonije ter njegove tragične uverture Coriolan.

Oba večera sta bila izredna uspešna zlasti za občinstvo in poslušalce, katerim pomeni «čista» muzika več kakor s sceno in igranjem poudarjena muzikalna vsebina glasbenih del.

Brahmsov Nemški rekviem, kakor ga imenuje avtor sam, je s svojo moralno resnostjo, z bogato invencionalnostjo in z močnim strofornim enotnostjo eno najprej objavljenih zborovsko-orkestralnih del iz klasično-romantičnega opusa. Brahms je sam za to delo izbral besedilo iz Svetega pisma. Približno uro trajajoče delo zapusti v človeku globok vtis ne v depresivnem, ampak v pozitivnem smislu. Rekvijem so izvajali Berlinska filharmonija in Pevsko združenje prijateljev glasbe iz Dunaja — 250 po številu — ter odlična solista: že znani baritonist Dietrich Fischer-Dieskau in simpatična Gundula Janovitz, ki se vse bolj uveljavlja s svojim zvokom, čistim glasom in s svojim izredno občutenim petjem. Kljub močnemu vtisu, ki ga je pustilo izvajanje delo, se je publika tiho razšla brez vsakega aplavza.

Za svoj Beethovnov koncert si je Karajan izbral tri pomembna dela. Uverturo Coriolan, ki je edina Beethovnova uvertura, ki se tragično konča s smrtjo izdajalca domovine Coriolana. Šesto Simfonijo, nazvano «Pastoralna simfonija», ki je po besedah Beethovna samega karakteristična simfonija, ki spominja na življenje na deželi, katero more posejati, ki ima le malo predstave o podeželskem življenju, doživeti tako, kakor si jo želi avtor, ne da bi mu bilo potrebno prebrati opis o partituri. S temi svojimi besedami je Beethoven hotel poudariti, da mu ne gre za tonsko orisovanje dogodkov in pojav v naravi, ampak bolj za občutja, ki jih izkazuje ti pojavi. V pastoralni simfoniji, šumenjem potoka, z nevitno, s slovanstvo — predvsem hrvaško kmečko muziko in petjem pastirjev. Karajan je izvedel to

simfonijo s takim prefinjenim občutkom za izražena Beethovnova navodila, da si bolj idealne izvedbe ne morem predstavljati. Po pavzi je dirigiral še Sedmo simfonijo, ki jo je avtor končal 13. maja 1812 in ki je najbolj pomemben umetniški pripevek v celotni Beethovni k tedanji ljudski vstaji in osvoboditvi najvišji evropski narodov, ki je prav takrat prišla v odločilno fazo z napadom Napoleona na Rusijo.

Visoka interpretacijska raven pod mojstrsko taktirko Herberta von Karajana je izvajala na koncertu burne aplavze. Rezaneta publika ni menjala z odobravanjem in je priključila dirgenta na oder najmanj desetkrat. Superlativno oceno o koncertu, so izrazili tudi tisti kritiki, ki so v svoji naklonjenosti do dirigenta napisali nekaj ostrih kritičnih pripomb po prvi na tem festivalu izvajanjem koncertu.

Največ zanimanje na festivalu gre na vsak način izvedbi Wagnerjevega najobsežnejšega dela «Der Ring des Nibelunga». V tej tetralogiji prihaja najbolj do izražanja Wagnerjev svetovni nazor. V strmenjenju po moči in denarju je videl Wagner osnovno zlo za vse človeštvo. Bernard Shaw je imenoval to delo «Zvočno apostrofiranje Marxovega Kapitala». Pri ustvarjanju Ringa je bil Wagner pod vplivom revolucionarnega Mihajla Bakunina in je bil po njem seznanjen s filozofskimi tezami Duhovnega sveta filozofa Hegela.

Iz več razlogov ni moglo Karajanu izvesti celotne tetralogije neenkrat in se mora zadovoljiti le z dvema operama na vsakem festivalu. Letošnji operi Walküre in Rheingold ni samo muzikalno vodil, bil je tudi obenem režiser, ki se ne zadovolji samo z običajnim režiserskim delom, ampak skrbi za vsak detajl, celo pri razsvetljavi, sam vadi ne samo z orkestrom, ampak tudi s solisti in z zborom tako, da so vsem izvajalcem do potankosti poznani njegovi dirigentski gibi in interpretacijski prijemci. Tako nastane v resnici trdna enotnost izvajanja, pa naj se razlikuje od tradicionalnih izvedb Wagnerjevih oper. Podajanje jasnosti in različnosti muzikalne vsebine v partituri, ki je Karajanova domena, se mu je tudi tokrat posrečilo. Marsikaj novega je odkril v Wagnerjevih delih, kar ni bilo do sedaj poznano. Kulise, delo Güntherja Schneider-Siemssena, na cinemaskopskem odru velike fe-

stivalne dvorane v Salzburgu so bile izrazite in so močno podprale muzikalno vsebino. Izvedbi obeh sta bili na višku in zlasti za Walküre, ki sem jo zaradi nujne službene zadržanosti v Ljubljani zamudila, je veljalo, da je bilo podajanje mnogo boljše od lanskega, da ni slišelo več na reprodukcijo, ampak je bilo pravcar spontano ustvarjanje. Berlinska filharmonija, ki doslej ni še nikoli igrala v operi, je tokrat ponovno dokazala, da mojstrsko obvlada tudi ta zadržan igranja. Zнала se je popolnoma podrediti pevcom na odru, kadar je bila za to potrebna.

Herbert von Karajan, katerega dolgujemo vse spoštovanje in čast, je v začetku aprila letošnjega leta (5. april) dopolnil šestdeset let. Rodil se je v Salzburgu kot sin zdravnikarja — kirurga. Njegova rodovina pa izvira iz grške Makedonije, odkoder se je njegov prapradel prenesel v Chemnitz v Nemčijo, kjer je ustanovil tovarne za turški sukanec in tkiva iz katuna. Povzdignil jih je na tako višino, da mu je saki vojvoda podaril plemiški naslov. Do tedaj se je rodovina imenovala Karajanis («karas» pomeni črn, Jan pa je Ivan), od tedaj dalje pa je Karajanov prapradel opustil eksotični zadnji zlog pri svojem priimku in rodovinsko ime se je glasilo Karajan. Ze njega sin, praded Karajana, se je predal znanosti, kakor tudi njegov sin in pozneje vnuk, oče našega dirigenta. Vsi so v glavnem delovali na Dunaju, le Herbertov oče je bil službeno postavljen v Salzburg.

Herbert von Karajan je izredna osebnost ne samo kot muzikar, je tudi atomski strokovnjak in ljubitelj vsega tehničnega napredka, ki zmaguje vse svoje velike dolžnosti in dalekosežne načrte samo s perfektno samodisciplino in z do potankosti organiziranim življenjem.

Na sprejemu, ki ga je dal pred otvoritvijo svojega festivala, je napovedal osnove Ustanove, ki bo imela po njem ime, ki jo bo sam finančial in v njej sodeloval tudi kot pedagog. Služila naj bi popularizaciji glasbe, se bavila s problemi glasbe in podpirala rast mladih dirigentov. Za svojo šestdesetletnico je prejel Karajan po premieri Renkega zlata v dar zlat gramofon, izdelan po vzorcu prvega obstoječega gramofona iz leta 1889. Dobil ga je od Nemške gramofonske družbe v zahvalo in počastitev.

Zorka Bradac

Sto zvezkov (in že čez) Kondorja

Res je sicer, da je prva knjiga v zbirki Kondor, Beikov Kaplan Martin Cedrmac, izšla že leta 1956 in da je od takrat minilo skoraj dvajset let. Kljub temu pa predstavlja sto knjig zbirke Kondor, zbirke izbranih del iz domače in svetovne književnosti, pomembnih založniških podvigov založbe Mladinska knjiga. Pa tudi tehnološko kulturno dejanje, saj so te knjige zapolnile veliko vrzel med tistimi deli, ki naj predvsem mladi rod seznanjajo z največjimi dosežki domačega in tujega slovstva. Mladinska knjiga je takrat kot prva slovenska založba prišla na knjižni trg s temi izdajami, ki naj bi v preprosti obliki, v ceneni knjigi posredovale mladim bralcem ne samo tisto literaturo, ki jo je treba poznati in prebrati za šolo, temveč širši izbor domačih avtorjev in velikih stvaritev svetovnega slovstva. Založba je opravila gotovo pomembno poslanstvo in ko je sedaj pred nami stoti zvezek, lahko samo založbi in njenemu uredniku Urošu Kraigherju, ki je od začetka vodil to zbirko skozi črti, samo čestitamo.

Kot stoti zvezek zbirke Kondor je izšel prav primeren izbor iz Slave vojvodine Kranjske Janeza Vajkarda Valvasorja. Pravzaprav gre za izbor iz Valvasorjevega berila, ki ga je pripravil in prevedel pokojni Mirko Rupel, za to izdajo pa pripravil Branko Reisp. Ta je o Valvasorju in njegovem delu napisal tudi krajši uvod, v katerem je prikazal Valvasorjevo življenje, njegovo delo in obrazil njegovo pomen za našo kulturo. Valvasor namreč v svojem popularizirani delu Slava vojvodine Kranjske naše domovine ni samo predstavil tujemu svetu temveč je koristil tudi slovenskemu narodu, potem ko se je ta izoblikoval v zavestno narodno skupnost. Založba Mladinska knjiga obeta izdati ponatis Valvasorjevega berila Mirka Rupla, zato predstavlja izdaja v zbirki Kondor samo manjši izbor, namenjen predvsem dijaški mladini, da se seznani s primerki Valvasorjevega pisanja in z Valvasorjevimi delom ter pomenom za nas.

Kot 99. zvezek zbirke Kondor so izšli Pesmi in prepesnitve Mileta Klopčiča. Ta izbor Klopčičeve poezije v zbirki Kondor pa presega pomen prejšnje večine izdaj v tej zbirki. Klopčič je v svojem življenju izdal dve pesniški zbirki: leta 1924 zbirko Plamteči okoli, posvečeno spominu Lenina, in leta 1934 zbirko Preproste pesmi, ki jih je Klopčič objavil bodisi po revijah, bodisi po zbornikih. (Knjiga druga, ki je bila leta 1929 zaplenjena in je izšla šele po osvoboditvi, Slovenski zbornik 1945, Ljubljanski zvon). Gre torej za izdajo, ki naj prikaže in izbere najpomembnejše in najzanimivejše Klopčičeve stvaritve, v tehnično uvodu izpod peresa Janka Liske pa Klopčičovo delo in njegov pomen za slovensko literaturo.

Kot kaže se naša zbirka pa primajo izbor Klopčičevih stvaritev tudi izbor Klopčičevih prepesnitve tujih pesnikov. Klopčič vse svoje življenje veliko prevaja. Rezultat tega dela je tudi več samostojnih knjig s prevodi tujih pesnikov. Naj omenimo šest knjig Puškinovega izbranega dela, s prevodom Eugena Onjejanja, izbor Lermontova poezije, knjigo basni Krilova ter izbor prepesnitve v knjigi Divji grm. V tej Kondorjevi izdaji so predstavljene prevodi vseh avtorjev, ki jih Klopčič prevaja, predvsem Puškin in Lermontov, ki sta mu se posebno pri srcu.

Knjiga Pesmi in prepesnitve ima torej dva dela. V prvem so pesmi iz zbirke Plamteči okoli, sledi primer recitacije, nato pa pesmi iz zbirke Preproste pesmi. Sledijo pesmi, ki se niso bile objavljene v nobeni zbirki, med njimi pesmi iz cikla Indija-Koro-mandija in pesmi s skupnim naslovom Viharni čas, ki predstavljajo odmev našega osebnostnega boja. Med prepesnitvami so s prevodi zastopani Shakespeare, Puškin, Schiller, Krilov, Lermont, Heine, Rilke, Jesenin, Volker in jugoslovanski pesniki Racin, Krleža, Nazor in Desanka Maksimović.

Ker se nimamo knjige, ki bi prinesla izbor najboljših pesnikovih stvaritev, predvsem pa glede na pomen in značaj Klopčičeve socialne in revolucionarne lirike, glede na njegov pomen proletarskega pesnika in umetniško kvaliteto pesmi ter preprosto, predstavlja izdaja v Kondorju tehten in dostojen prikaz Klopčičeve ustvarjalnosti.

Zvezek Kondorja, ki nosi številko 102, pa prinaša znano odrsko stvaritev Slavka Gruma Dogodek v mestu Gogi z obširnim uvodom urednika Franca Zadavca o dramatikih Slavku Grumu in njegovi poglavitni stvaritvi Dogodek v mestu Gogi. Pri tem ugotovljamo, da je Dogodek v mestu Gogi umetniško in etično pomembno besedilo slovenskega ekspressionizma in dramatik in brskone tudi antologijski tekst evropske dramatike po prvi svetovni vojni. S to odrsko stvaritvijo Slavka Gruma smo se v zadnjem času dobrih seznanili ob upori-zorvah na odru in televiziji. Izdaja v Kondorju naj približa tekst še študirajoči mladini. Kajti če sodi Dogodek v mesto Gogi med vrhunske dramske storitve našega naroda, pisatelji Slavko Grum pa še med klasike slovenskega pisanja, je to razumno in etno prav.

Sl. Ru.

PROSVETA

MED PREDSTAVNIKI KULTURNIH USTANOV IZ NOVE GORICE IN SKGZ

Razgovor o izvajanju enotnega slovenskega kulturnega prostora

Kot smo že poročali na kratko v Primorskem dnevniku v četrtek 9. t.m., je bilo v sredo 8. t.m. na sedežu SKGZ srečanje med predstavniki kulturnih organizacij in ustanov iz Nove Gorice in predstavniki naših osrednjih kulturnih ustanov, ki so včlanjene v SKGZ. Namen srečanja je bil, da se poglobijo, če obstoječi stiki z organizacijami in ustanovami na obeh straneh meje in izmenjajo misli o nadaljnjem kulturno-prosvetnem sodelovanju.

Med razgovori so prišla na vrsto vsa področja kulturno-prosvetnega in narodnega delovanja: čeprav ne toliko v podrobnostih kot v okvirnem prikazu, vendar s sklopom, da bo podrobnejša razprava za vsak sektor posebej še sledila. Toda že ob takem panoramskem pregledu je prišlo do izraza trdno prepričanje, da nam praktično uveljavljanje enotnega slovenskega kulturnega prostora, na ozemlju, na katerem živimo, nudi najzanesljivejšo oporo v naših prizadevanjih v zamejstvu in da se bomo obdržali in razvijali kot narod le, če bomo trdno povezani z živimi sokovi matičnega naroda ter na to povezanost naslonili vitalnost naše manjšine. Seveda pa nam samo govorjenje o enotnem slovenskem kulturnem prostoru še ne bo prineslo zaželenih rezultatov, če ne bomo na obeh straneh državne meje pritegnili v praktično izvajanje enotnega kulturnega prostora vse moči, ki jih premoremo, vse ustanove in organizacije, ki vsaka zase na svojem delovnem področju, a vse skupaj v celovitosti tega, kar predstavlja našo kulturo, delujejo tako v matični domovini kot v našem zamejstvu.

Seveda je bilo na tem srečanju mogoče ugotoviti tudi, da so stiki in razne oblike sodelovanja obstajale že doslej, da pa se zdaleč niso bile izkoriščene vse možnosti, ki se nudijo že sedaj, in seveda še toliko bolj tiste, ki jih bo šele treba ustvariti ob večji načrtnosti in tudi na zanesljivejši in čvrstejši materialni podlagi.

Take možnosti so zlasti velike na področju ljudsko-prosvetnega udejstvovanja, v katerem imamo pri nas določene težave, ki se kažejo v pomanjkanju strokovnih delavcev zlasti v dramskem delovanju, kar velja še posebej za goriško področje, kamor zaradi razdalj in časovne stiske ne morejo posegati s svojo pomočjo poklicni gledališčniki iz Trsta. Mnogo si lahko naša podeželska društva pomagajo s predavatelji iz matične domovine. Ti sicer že prihajajo med nas, toda ne ravno najbolj smotno organizirano. Koristna bi bila povezava z »delavskimi univerzami«, kar se delno že dogaja s koprsko delavsko univerzo, ne pa še z ostalimi v obmejnih področjih. Zelo dobra zamisel so tradicionalna obmejna srečanja, kjer se prosvetarji med seboj spoznavajo. Prav tako važno je nastopanje naših pevskih zborov in dramskih družin onstran meje, ker jim taka gostovanja vlivajo samozavest in dvigajo moralo.

V uveljavljanju enotnega kulturnega prostora imata pomembno

vlogo naše Slovensko gledališče in Glasbena matica. Gostovanja SG v primorskih središčih morajo dobiti značaj repertoarne stalnosti, kar seveda pomeni, da morajo zanje biti zagotovljena sredstva. Predstavniki iz Nove Gorice so med drugim poudarili, da uživa SG velike simpatije na Goriškem in da si ljudje gostovanj želijo, saj so skoraj vse predstave nenavadno dobro obiskane. Glasbena matica je sicer že navezala stike s sorodnimi šolami v obmejnem pasu v matični domovini, toda možnosti sodelovanja so še znatno večje.

Sodelovanje med študijskimi knjižnicami je prineslo že doslej marsikatero korist, zlasti med našo tržaško Narodno in študijsko knjižnico ter koprsko in ljubljansko. Poglobiti pa bo treba stike tudi z novogoriško knjižnico. Izredno velike možnosti se odpirajo na etnografsko-zgodovinskem področju in na področju zgodovine narodnoosvobodilne borbe. To je pri nas še mlada in preslabo razvita veja, v mnogočem tudi neraziskano področje, kar ugotavljamo zlasti v letošnjem pomembnem letu, ko praznujemo 100-letnico nastajanja naših čitalnic kot prvih zibelk našega narodnega prebujanja na teh tleh. Arhivski in etnografski odsek pri nas mora biti zato deležen največje pomoči in angažiranosti tudi mladih ljudi, toda tako delo potrebuje bolj kot katero koli strokovno izobražene delavce in medsebojno sodelovanje, saj se tovrstne raziskave ne morejo ustaviti ob efektivni meji ampak morajo zajeti vse naše etnično ozemlje, ki je tako s stališča duhovne kot materialne kulture povsem enotno.

Tudi sredstva obveščanja dopuščajo in zahtevajo večje sodelovanje. Pri tem prihaja v poštev tako dnevni in tedenski tisk kot revije. Na srečanju je prišlo do izraza mnenja, da je publicistično sodelovanje šele v zadnjem času oživele na obeh straneh zlasti v okviru obstoječih revij, da pa bo moral tudi dnevni in periodični tisk izboljšati svojo vlogo v tem pogledu.

Te in še mnogo drugih misli

in informacij je bilo izrečenih med razgovori. Omenjeno je bilo, da je v pripravi obsežen almanah o naši preteklosti in potrebe v tej zvezi, da je treba posvečati zanimanje za Beneško Slovenijo, da bo letos pri nas Dan slovenske kulture v Dobrodo 23. junija s prikazom naših kulturno-prosvetnih zmogljivosti, da se ostro postavlja vprašanja narodne vzgoje in obvez do narodne skupnosti pri mladih materah z onstran meje, ki se z zakonsko zvezo preselijo na naše področje itd.

Predstavniki kulturnih ustanov iz Nove Gorice so pokazali veliko pripravljenost na vsestransko pomoč našim prizadevanjem, seveda v okviru svojih moči in možnosti.

Potrebna je koordinacija kulturno-prosvetnih prireditev

Letos poteka že četrta sezona, odkar so se nam odprla vrata Kulturnega doma. Ugotavljamo, da je razpoložljivost dostojne dvorane in ostalih prostorov doma, vplivala na prireditveno politiko. Manjše dvorane na podeželju, ki so bile pred tem večkrat in enakomerno izkoriščane skozi vso sezono, začno sprejemati občinstvo šele po mesecu marcu, ko nastopajo razna prosvetna društva s svojimi sporedi, ki so jih naštevala med zimo. Gledališče ne gostuje več tako pogosto, ker ima pač svojo dvorano v mestu. Glede tega ali je prav, da Slovensko gledališče igra skoraj izključno v Kulturnem domu in ne gostuje po okoliških dvorinah, so mnenja našega občinstva deljena. Običajno si ob vsakem takem razgovoru prizadevam dokazati svoje mnenje, da je bolje, če Slovensko gledališče igra v Kulturnem domu. Razlogov je več.

Ambient Kulturnega doma daje izredno svečano in spoštljivo vzdušje. Gledalec lahko vidi tehnično dobro predstavo, za katero bi bil na majhnem odru prav gotovo prikrajšan. Razdalja do Kulturnega doma ni tako velika in nepremostljiva, da bi bil to glavni razlog za odsotnost. Navsezadnje pa premikanje celotnega gledališkega osebja tudi podraži predstavo, ki ne more biti nikdar enaka predstavi na odru doma. Pravijo nekateri: iz mojega kraja ne bomo nikdar spravili starejših ljudi v mesto na predstavo. Vem pa, da isti starejši ljudje zelo radi hodijo na društvene izlete, ko prevozijo tudi po 300, 400 km v enem dnevu. Cene so previsoke, obiskovalec s podeželja plača vedno sorazmerno več kot mestni. V Domu se večkrat vrstijo prireditve prepogosto, pa spet daljši premor, ko vlada v njem tišina in molk. Zakaj na isti dan prirejate po več prireditev na raznih krajih! Nobenega pregleda nimate! Kdaj je dom prost za nas itd. itd.

Skratka, naš Kulturni dom je povzročil nujno potrebo po koordinaciji prireditev skozi vso sezono. V prvih letih njegovega obstoja je marsikdaj zaškripalo tako glede dneva prireditev kot kvalitete. Ustanove oz. organizacije, ki dom uporabljajo so si v teh štirih letih nabrale dovolj izkušenj, ki so lahko stvarna podlaga za dobro izkoriščanje naših kulturnih zmogljivosti. Zastopniki Slovenskega gledališča, Glasbene matice in Slovenske prosvetne zveze so se letos prvič že večkrat sestali z namenom, da smotno razvrstijo in koordinirajo prireditve v naslednji sezoni. Pri tem je potrebno upoštevati celotno ozemlje, kjer živimo Slovenci, različnost okusa in nagljenja našega najmlajšega, mladega, zrelega in sta-

rejšega občinstva. Nadejamo si, da bo naslednja kulturna sezona vsaj v glavnih obrisih zastavljena pred njenim začetkom ter da bo zadovoljila tako prireditelje kot občinstvo. Pričakujemo tudi, da bodo koordinacija in v naprej predvidene prireditve pripomogle vsemu našemu kulturnemu delu ter odpravilo kdaj sicer nenamerno križanje dveh važnih prireditev. Pregled predvidenih prireditev na Tržaškem, na Goriškem in v Benetiji, bo na vpogled vsem pri Slovenskem gledališču in pri Slovenski prosvetni zvezi.

Nastop gojencev šole Glasbene Matice v Gorici

Šola glasbene matice v Gorici je priredila v soboto 6. aprila prijeten glasbeni večer svojih gojencev v Slovenskem dijaškem domu. Poleg solistov je nastopil tudi otroški pevski zbor Dijaškega doma, ki je ob spremljavi Lucijana Černica in Jussa Hijacinta, ki sta spremljala na harmoniki in kitari, zapel dve pesmi.

Izmed solistov so pokazali svoje znanje pianisti: Savina Cotič, Marko Čubej, Mauro Dornik, Jadranka Mozečič, Anamarija Pelicon in harmonikarja Niko Brešan ter Marko Rojec.

Glasbeni večer mladih godbenikov je potekel v prijetnem vzdušju, ki je tako lastno prireditvam, pri katerih nastopa mladina. Profesorja Silvan Krizmančič in Aleksander Vodopivec, ki marljivo vzgajata v glasbi naše mladince, sta tudi pri tem nastopu pokazala sadove svojega truda, ki ga vlagata v glasbeno vzgojo. Prisotni poslušalci niso štedili s priznanjem tako posameznim solistom a še prav posebno pevske-mu zborčku.

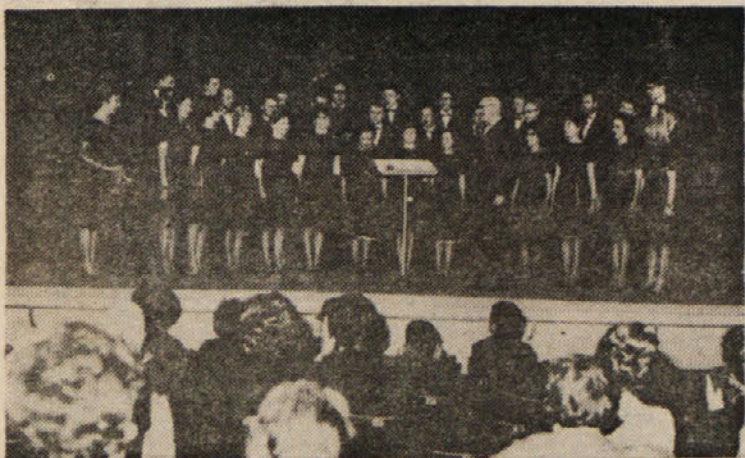
V TEJ ŠTEVILKI:

- Sodelovanje prosvetnih društev pomeni plemenito tekmovanje
- Začel sem peti kot mladinec
- Pomen gledališča za vzgojo otrok
- Tudi malenkosti lahko napravijo prireditev lepšo
- V Šklednju pripravljajo «V kraljestvu palčkova»

Naše prireditve so sorazmerno dobro obiskane. Večkrat smo že poudarjali, da je prireditev za otroke in mladino premalo. Prireditelji imajo ob vsakokratnem dobrem obisku prireditve veliko zadoščenje, vendar pri bežnem pogledu občinstva ugotavljamo, da je povprečna starost občinstva nekje med tridesetim in štiridesetim letom, če ne še višja. To dejstvo je obnavljalo tudi vodstvo SPZ, ki je mnenja, da je potrebno poleg tradicionalnih prireditev, prirejati take nastope, ki bodo pritegnili zanimanje občinstva različne starosti. Prva taka prireditev, ki bi morala pritegniti veliko število mladega občinstva v dvorano Kulturnega doma, bo v soboto, 1. junija ob 21. pod naslovom

V RITMU MLADOSTI

V dvehurnem sporedu petja, plesa in satirično komičnih točk bomo poslušali naslednje izvajalce: 5 FANS, ki bodo za to priložnost pomnožili ansambel z dvema saksofonoma in štirimi violinami; MLADI LEVI iz Ljubljane; CARAVELLE z Jesenic; pevci Lado Leskover, Irena Kohout in Lidija Kodrič; komik Tone Fornezzi; balerna skupina modernih plesov. Celotno prireditev bo vodil nam že poznani plesni mojster Ivan Podgorelec.

Mešani pevski zbor »Jacobus Gallus« je pod vodstvom prof. Ubalda Vrabca priredil koncerte v kinodvorani v Šklednju, sinoči pa je gostoval v Narodnem gledališču »Avgust Cesarec« v Varaždinu v okviru kulturnih stikov s hrvaško republiko

OB NEKATERIH PRIMERIH NA GORIŠKEM V ZADNJEM ČASU

Sodelovanje prosvetnih društev pomeni plemenito tekmovanje

Slovenska prosvetna zveza je v zadnjih občnih zborih v Nabrežini in v Trstu vključila v svoj program iskanje možnosti sodelovanja med slovenskimi prosvetnimi društvi v zamejstvu, ker izhaja s stališča, da morejo razne oblike združevanja prosvetnih sil krepkeje mobilizirati naše pripadnike ter pritegniti k sodelovanju tudi tiste, ki so v razdvojenosti na prosvetnem področju iskali opravičilo za svojo odsotnost pri kulturno-prosvetnih manifestacijah.

Slovenska prosvetna zveza je to svoje stališče vztrajno in načelno zagovarjala, dasiravno se je vsakokrat zavedala, da bodo zlasti prve skupne manifestacije huda preizkušnja za vse skupine, ki se bodo ogrele za takšno obliko dela. Ni si namreč zapirala oči pred možnostjo, da bi se utegnile pri takšnih prvih korakih pojavljati težnje po izkoriščanju skupnih manifestacij za strankarske cilje; takšni poskusi bi pravzaprav bili edino le posledica dolgoletnega podrejanja prosvetnega delovanja takšnemu ali drugačnemu politično-strankarskemu konceptu. Politično strankarska razvejanost slovenske narodne skupnosti je namreč povzročila v nekem oziru razdeljenost tudi v prosvetni dejavnosti, tako da smo bili in smo še kdaj priče prenašanja strankarskih interesov v prosvetno dejavnost.

Na kulturno-prosvetnem področju bi se morala preizkusiti naša zavzetost izključno za narodno stvar. Prevladati bi moralo prepričanje, da govorimo vsi isti jezik, in da je od nas vseh, ki smo sestavni del te zamejske slovenske družine, v prvi vrsti odvisno, če bodo sedanje proslave 100-letnic otvarjanja prvih slovenskih čitalnic in 25-letnice vstaje primorskega ljudstva predstavljale pričetek novega razdobja tesnejšega prosvetnega sodelovanja.

Različne idejne opredelitve v naših prosvetnih društvih (mislimo na vsa društva) pa ljudem dobre volje in bistrih spoznanj niso mogla hromiti moči, da ne bi v okviru možnosti in z vsemi začetnimi težavami napravili prve korake zblizevanja. Ravno Goriška je nudila v zadnjem času nekaj zanimivih otipljivih dokazov, kako je moč poiskati stične točke, ne da bi se kdorkoli odpovedoval svojemu. Tako so krajevni dejavniki v Doberdolu ustvarili prvi takšen stik na Prešernovi proslavi, ki jo je priredilo domače prosvetno društvo »Jezero«. Na tej proslavi je pel domač cerkveni pevski zbor laične pesmi na čast našega največjega slovenskega pesnika, pevci zbor »Jezero« pa so kasneje sodelovali na koncertu velikonočnih pesmi v domači cerkvi.

V Štandrežu pripravljajo vaški praznik, ki bo posvečen špagljam (belušem), značilni domači zelenjavi. Štiri domača društva (kmečko društvo, p. d. »Oton Zupančič«, katoliško društvo Štandrež in športno društvo Juventina) so sklenili prirediti 9. junija tridnevni praznik z nastopom domačih prosvetnih skupin, gostovanjem povabljenih, razstavo slovenske knjige in podobnim. Vse štandreške sile se bodo tiste dni združile, da bi ta slovenska vas, nevarno obkrožena od tujerodnega morja, okreplila vero v svoj jezik, navade, svoje prednike, ki so bili tudi pomembni kulturni ustvarjalci ter bi se jih kazalo privediti leto, ko bo 100-letnica ustanovitve čitalnice v Štandrežu, tudi spomniti, saj sodijo

mednje duhovnik Marušič, pisec Škofjeloškega pasijona, razni politiki, profesorji, pisatelji, ki o njih današnja vaška mladina ve malo ali nič.

V Števerjanu je bilo več sestankov predstavnikov obeh vaških prosvetnih društev »Briškega griča« in »Franciška B. Sedeja«, da bi koordinirali prireditve na dan prvega maja, ki so se prejšnja leta začele skorajda istočasno in še na razdalji tristo metrov druga od druge. Sprva so se dogovorili, da se bo prireditev p. d. »Sedej« pričela nekaj poprej, prireditev p. d. »Briški grič« pa nekaj kasneje, da se ne bi križali. Tako je p. d. »Sedej« preneslo prireditev na nedeljo, da je imelo na voljo ves popoldan, odnosno tudi ves dan, p. d. »Briški grič« pa je tako imelo zase ves prvi maj.

Slovenska prosvetna zveza je o vseh teh vprašanih sklicala posvet prosvetnih delavcev ter ugotovila, da njena politika po sodelovanju prosvetnih organizacij postaja sedaj sprejemljiva in uresničljiva. Predstavniki vseh prisotnih društev so podprli takšno politiko sodelovanja, ki jo je moč uresničevati na dogovorjenih primerih in ob upoštevanju pravice, da se nobeno društvo ne odpove svoji samostojni in organski celovitosti. Kvečjemu lahko težnje po sodelovanju vzpodbujajo k plemenitemu in lojalnemu tekmovanju, kdo bo bolj popestril in razvejal naše čestokrat čitalniško in torej novi mpotrebam časa slabo prilagojeno prosvetno dejavnost.

Če se bodo novi premiki v prosvetni dejavnosti na Goriškem in tudi drugje izvršili v tej smeri — in nikakega razloga nimamo, da bi vanje ne imeli (po tolikoletnih bridkih izkušnjah) zaupanja — potem si ne moremo drugega, kot da takšno sodelovanje iščemo, podpiramo in utrjujemo, zakaj pomagalo bo med Slovenci v zamejstvu odstranjevati pregrade, ki ne koristijo naši narodni skupnosti.

Lep uspeh mladega pianista

Na tekmovanju mladih pianistov v Carpiju pri Modeni, ki je bilo sredi prejšnjega meseca, sta nastopila tudi mlada pianista iz Trsta, gojenca šole Glasbene ma-

tice. Tekmovanje je organizirala tamkajšnja šola srednje stopnje. Na tem tekmovanju se je zlasti uveljavil Ravel Kodrič iz razreda prof. Erminija Ambrozeta, ki je za svoje izvajanje prejel lepo priznanje.

Našemu mlademu pianistu in njegovemu profesorju, kakor tudi šoli GM, za katero je to že ponovno pomembno priznanje v vsedravnem merilu, iskreno čestitamo k uspehu.

Dve predavanji gostov iz Kopra

Slovenska prosvetna zveza se je dogovorila z Delavsko univerzo v Kopru, da ji bo slednja posredovala predavatelje z raznih področij. Izražena je bila želja, da bi bila predavanja pretežno taka, da bi se o njih razvila razprava, ki bi protegnila pozornost prisotnih. Prvi dve predavanji na podlagi omenjenega dogovora sta bili v Bregu, ko je 24. aprila predaval p. d. »Slovenec« v Borštu prof. Kramar, o zgodovinskih spomenikih slovenske Istre in v p. d. »Vodnik« prof. Vilhar o nastanku in premikanju prekomorskih brigad. Obe predavanji sta bili dobro obiskani.

V četrtek, 30. maja zvečer bo v društvu Slavko Škamperle predaval prof. Janez Kramar o zgodovinskih spomenikih slovenske Istre. Predavanje spremljajo barvni diapozitivi.

Začel sem peti kot mladinec

Delovanje prosvetnih društev je danes odvisno predvsem od mladine. V tem članku bi se rad omejil le na probleme, ki jih imajo naši pevski zbori. V nekatere zborove se je mladina vključila precej številno v nekaterih pa je število mladih zelo omejeno. Kje je vzrok, da niso v naših zborih mlajši pevci bolj množično zastopani? Osnovna napaka je v tem, da nimamo večjega števila mladinskih zborov, iz katerih bi moški in tudi mešani zbori črpali nove pevske moči. Mešani zbori imajo pred moškimi vsekakor večje prednosti, ker lahko aktivno vključijo v svojo sredo že 13 ali 14-letno dekle, ki ima že pravo barvo glasu za zborovsko petje. Problem ostane za moške zborove, ker štirinajstletni fant še ni dozorel, da bi lahko pel v zboru.

Kot fizično se tudi glasovno mladenci razvije in dobi pravo barvo glasu pri osemnajstem letu. Ta leta pa so zelo kritična za mladino. Mladenci imajo že svoje ideje in svoje misli ter je napram starejšim sramežljiv. Zelo neprijetno mu je priti do dirigenta, ker se boji, da bi ga pevovalja odslužil, češ da nima poslušala. Zelo težko se tudi privadi novi družbi, ter ima do starejših članov kompleks manjvednosti.

Vse to sem sam doživel, ko sem se pridružil pevskega zboru. Sedaj sem v pevskega zboru že devet let in ni mi žal, da sem postal pevec. Imeti je treba le malo dobre volje in malo poguma, saj vsi člani katerega koli zboru zelo radi vidijo v svoji sredi mlade pevce. Res je, da zborovsko petje terja mnogo prostega časa in

požrtvovalnosti ter se je treba odreči kakšni zabavi. Toda to so le malenkosti nasproti zadoščenju, ki ga ima pevec ob vsakem javnem nastopu bodisi doma ali drugje. Nastopi, ki sem jih imel z našim zborom od Trsta do Beograda, od Gorice do Maribora, nastop na Koroškem v Avstriji ter nešteto nastopov doma ter v bližnji okolici, so mi obilo poplačali trud ter mi dali veliko zadoščenje. Peti smo pri otvoritvi Kulturnega doma, priredili samostojni koncert v Kulturnem domu, tekmovali z drugimi pevskeimi zbori v Gorici, predvsem pa snemanje za ljubljansko televizijo je veliko plačilo za ves trud, ki smo ga z ljubeznijo vložili v naš pevske zbor.

Danes, ko stopimo na oder s koncertom partizanskih pesmi sem nadvse vesel, da lahko svobodno pojem pesem, ki je bila napisana v težkih in za nas Slovence odločujočih časih. Pesem, ki so jo med pohodi prepevali naši fantje pri osvoboditvi naše zemlje naj bo spodbuda za vse mlade ljudi in obenem vabilo vsem mladencem naj se pridružio pevskega zboru, saj je tudi od njih odvisen obstoj zborovskega petja v naših krajih.

Bruno Rupel

Iz Vestnika p. d. Prosek-Kontovel

Enotne izkaznice za prosvetna društva

Slovenska prosvetna zveza je za vsa svoja prosvetna društva natisnila nove enotne izkaznice. Nekatera društva so dobro organizirala sprejemanje novih članov in izterjala članarino. Prosvetni društvi »Tabor« z Opčin in »Vesna« iz Križa celo tekmujejo, kdo bo zbral več članov. V naslednji sezoni predvideva Zveza nekatere prireditve, pri katerih bodo imeli člani z urejeno članarino posebne ugodnosti.

Mladi pevci »Kraškega slavčka« se marljivo pripravljajo za nastop pri Mednarodni reviji mladinskih pevskih zborov, ki bo 1. junija v Zagorju ob Savi

Glasbena matica pripravlja za zaključek šolskega leta vrsto nastopov svojih gojencev in ansamblov na Tržaškem in Goriškem, pa tudi nekatera gostovanja.

Pri reviji harmonikarskih orkestrrov v Pulju sodeluje danes kot gost Zveze glasbenih društev in organizacij Hrvatske orkester »Miramar«, katerega vodi prof. Elijana Zajec. Isti ansambel bo gostoval tudi pri reviji harmonikarskih orkestrrov Primorske v Idriji 9. junija.

Med pomembnejša gostovanja sodita sodelovanje pevskega zbor »Kraški slavček«, ki ga pripravlja prof. Erminij Ambrozet in Sergij Radovič, na mednarodni reviji mladinskih pevskih zborov v Zagorju ob Savi 1. junija, ter koncertni nastop orkestra in solistov Glasbene matic pod vodstvom prof. Oskarja Kjudra v Tolminu 9. junija.

Zaključni produkciji glasbene šole v Kulturnem domu bosta 22. in 26. maja. Pri prvi bo poleg solistov in klavirskega tria nastopil harmonikarski zbor »Miramar« in otroški pevski zbor z Opčin in Trsta, pri naslednji pa bodo sodelovali: orkester GM, solisti, otroški pevski zbor »Kraški slavček« iz Devina-Nabrežine in dekliški pevski zbor. Gojenci iz Devina in Nabrežine bodo imeli svoj prvi nastop 25. maja v dvorani PD »Igo Cruden« v Nabrežini.

Poleg omenjenih glasbenih prireditev pripravila šola GM še nadaljne nastope gojencev v Gorici, v Trebbah in na Proseku.

Pevovodje Slovenske prosvetne zveze na posvetu s pedagogom Radovanom Gobcem v prostorih goštilne Lukša na Proseku

Pomen gledališča za vzgojo otrok

Jose Geal pravi o avtorju Fauquezu: Piše samo za otroke in je bolj znan v tujini kot v svoji domovini Belgiji. Živi daleč od hrupa, na deželi. Je preprost in dober, odkritosrčen in enostaven. Zda je samo pisatelj; v piših 15 letih pa je bil igralec, scenograf, mehanik vse obenem. Zaveda se, da otrok ni niti moralno, niti fizično zmanjšan odrasel človek. Ve tudi, kako učinkuje odrsko dogajanje na otroško psiho in kako je otrok občutljiv za poetično gledališče v konstruktivnem realizmu. Po vsem tem pripada Arthur Fauquez ljudem, ki so rojeni za vzgojitelje.

Temu bi dodal še nekaj: malo je razpravljanja o gledališki vzgoji in prav tako malo je zdrave želje po igri za otroke. Nedvomno gre za pereče vprašanje vzgoje v moderni družbi. Blesteče izjeme v ZDA z organizacijo «Ameriška vzgojna gledališka zveza», v Veliki Britaniji, kjer skrbi za gledališko vzgojo otrok «Dramska zveza londonskih šol», pa še v SZ, kjer so otroška gledališča najboljše in najštevilnejša in delajo pod skrbnim vodstvom ministrstva za umetnost in vzgojo, seveda ne delajo pravila. Tu velja pripomniti, da v deželah Zahodne Evrope, kjer položaj otroških gledališč ni tako rožnat, so tudi svetle izjeme. Vendar je vse to premalo in ugotovitev še toliko večja, da zlasti z gledališko vzgojo razgibamo otrokov duševni in domišljjski svet in vzgojimo njegov estetski čut. To pa bi morala obenem biti ena poglavitnih nalog sodobne vzgoje.

Pri nas, v zamejstvu, je ta položaj še toliko bolj kočljiv, saj naši otroci dejansko nimajo svojega gledališča ne kot gledalci, še manj pa kot igralci. Ena otroška predstava SG prav gotovo ne more zaleči, prosvetna društva ne gojijo te zvrsti, šolske produkcije ob koncu šolskega leta pa so, v vzgojnem pomenu sicer pozitivne, vendar enkratne in skromne. Nujno je, da se postavlja vprašanje, kako naj otroci vzljubijo gledališče, ko pa jim to ničesar ne nudi. Še več! Večina učiteljev gledališko vzgojo popolnoma zanemara, ker se jim zdi odveč in izguba časa. Torej, kje iskati vzroke? V nezanimanju odnosno nesposobnosti vzgojiteljev za tako vzgojo, ali pa kje drugje. Verjetno v prvem in drugem primeru.

Menim pa, da ne smemo odlagati celotne krivde samo na šolo, pač pa tudi in predvsem na prosvetna društva, odnosno na tista društva, ki vsaj imajo dramski odsek. Ob branju naše prosvetne kronike se včasih zdi, da nimamo nič drugega kot pevske zborove in koncerte. Le včasih se na naših oglasnih stolpcih pojavlja obvestilo, da neka dramska skupina pripravlja svoj nastop. Potem pa vse zamre. O kakih nastopih otroških dramskih skupin pa ne duha ne sluha, kot se temu pravi. Edini prosvetni društvi, ki skušata s skromnostjo gojiti tako zvrst gledališke otroške vzgoje, sta p.d. Prosek-Kontovel in, po dolgem premoru, ki je trajal več let, tudi p.d. Ivan Cankar. Zadnje je v okviru svoje dramske skupine ustanovilo otroški dramski odsek. V skupini je 18 otrok, vodi pa jih Ana Mikulus. Otroci pridno vadijo in njihov krstni nastop bo verjetno čez mesec dni. Tudi proseški in kontovelski otroci vadijo v okviru svojega društva in verjetno bomo prav kmalu kaj slišali o njih.

A tu se ustavimo. To je grenki «stop», ki bo prej ali slej pokazal svoje posledice. Zakaj edino gledališka vzgoja, ki je pa ni treba iskati le v gledaliških garderobah in na odrih pod lučjo reflektorjev, vzbudi v otroku podjetnost duha, kot nujno formacijo otrokove osebnosti.

Začel sem in zaključil bom z mislijo velikega teoretika in praktika gledališča za mladino Arthura Fauqueza: Ampak presneto! Če naj gledališče o katerem sanjam, resnično da otroku nekaj, naj bo to vsaj čvrsto orodje, s katerim si bo pomagal graditi svojo bodočnost, ne čudežno orodje, ampak orodje, ki zahteva prilagoditev tudi z njegove strani in katerega učinkovitost bo prilagojena njegovi volji.

S. v.

Obnovljen sedež v Doberdolu

Prosvetno društvo JEZERO v Doberdolu bo s pomočjo svoje Zveze obnovilo in opremilo društveni sedež, ki ga bodo odprli na DAN SLOVENSKE KULTURE 22. junija.

POSVETOVANJE DRUŠTEV V BREGU

Tudi malenkosti lahko napravijo prireditev lepšo

Vedno je razveseljivo, če vidimo, kako so se mladi ljudje pripravili za kako prireditev in z njo razveselili občinstvo. Vse to ne gre brez vsakega truda in tudi ne brez določene poštovanosti in odgovornosti. Učenje, vaje, priprave — vse to je bilo včasih prijetno opravilo, skoraj sredstvo za preganjanje enoličnosti vsakdanjega življenja. Danes pa pomeni vse to odgovor kakim zanimivi oddaji na televiziji, prijetnemu izletu z avtomobilom, obisku kina ali odpoved čemur koli, kar je bilo pred desetletji še neznana stvar. Ne gre pri tem za kako opravičevanje pogoste nedelavnosti, temveč zgolj za upoštevanje nekih dejavnikov, pred katerimi ne kaže zakrivati si oči. Tako je treba v vsakem primeru dobro voljo pohvaliti.

Zal pa včasih le še malo manjka, da ne moremo na enak način pohvaliti tudi uspeha te dobre volje. Kar škoda se nam zdi, če vidimo n. pr. vrsto fantov in deklet (ali dečkov in deklic), ki so se naučili na pamet besedilo in so porabili tudi nekaj časa, ko so hodili na vaje, pa učinek njihovega dela le ni takšen, kot bi lahko bil. Pri tem ne mislimo na ničesar nedosegljivega. Če se je n. pr. mlada deklamatorična naučila tri kitice dolgo pesem in jo predvaja skoraj nesmiselno, ji prav gotovo ne bo bolj težko, naučiti se tiste tri kitice smiselno, pravilno. Treba bi bilo samo, da ji kdo pesem malo razloži, pokaže pravilne poudarke, popravi napačno izgovarjavo. Deklamacija bo potem vse drugače živela. Pa ne gre samo za deklamiranje, isto velja tudi za branje bodisi kake Cankarjeve črtice bodisi lastnega izdelka, ki je mogoče doživel objavo v Literar-

nih vajah.

Spricho vsega tega mislimo, da si organizatorji nalagajo določeno odgovornost, ko se odločijo za tako ali drugačno vrsto prireditve. Prav gotovo še ni dovolj, če petim, šestim dečkom in deklicam razdelijo kaka besedila z naročilom; ti se boš to naučil na pamet, ti boš to bral, in potem jih prepustijo usodi. Menda ni tako težko najti človeka, ki bo znal kako besedilo pravilno prebrati. Povsod imamo tudi učitelje in učiteljice, ki gotovo ne bi odrekli skromne pomoči. (Pogosto se misli, da je za to treba najmanj koga iz gledališča, pa je tako mnenje zelo zgrešeno.)

Glede organizacije prireditev bi lahko še kaj omenili. Neredko se

dogaja, da je nastopajočim na voljo mikrofon, nikogar pa ni, ki bi nastopajočim pomagal, jim mikrofon znižal ali zvišal, in potem je tako, kakor bi tistega mikroфона ne bilo. Nadalje ni prav, če ni nikogar, ki bi za nastopajočje vsaj namestil stole in pulte za note. Skrajno brezbržno in že kar nevljudno do nastopajočih je videti, če si mora n. pr. mali violinist ali čelist z eno roko držati instrument z drugo pa nositi stol in potem pult, preden lahko sede k notam. Tudi pri tem bo marsikdo dejal, da so vse to malenkosti. Toda že malenkosti — če so, kadar so potrebne, in če so odstranjene, kadar jih ni treba — lahko napravijo prireditev lepšo.

V OKVIRU STOLETNICE ČITALNICE

V Škedenju pripravljajo «V kraljestvu palčkov»

Škedenjci so si zamislili proslavo stoletnice svoje čitalnice kot nekak pregled svoje kulturno-prosvetne dejavnosti v preteklosti, obenem pa tudi kot preizkušnjo svojega sedanjega kulturno-prosvetnega potenciala. V tem smislu so začeli svoje jubilejne prireditev z uspehim mladinskim glasbeno-literarnim večerom, na katerem je nastopila samo škedenjska mladina, ki je v literarnem delu večera predstavila dela mladih škedenjskih avtor-

jev. Med temi so tudi taki, ki dajejo upanje, da se bo njihovo ime srečevalo v slovenski literaturi tudi potem, ko so oz. bodo zapustili srednješolske klopi.

Kot druga jubilejna prireditev bo uprizorjena v torek 28. t. m. otroška igra «V kraljestvu palčkov». Tudi za izbor te igre je bilo odločilno, da je glasbeno spremljavo k tej odlični Ribičičevi stvaritvi pripravil domačin, skladatelj in učitelj Ivan Grbec. Odveč bi bilo poudarjati, da so vsi izvajalci od palčkov, norčka in kralja do vil sami domačini Škedenjci. Prav tako so se iz domačih sil rekrutirali vsi, ki to živahno mladino vadijo z vso vne- mo, da bi uprizoritev čimbolj uspela. Režija je v rokah našega gledališkega igralca Edija Marti- nuzzijsa, kot njegova asistentka mu krepko pomaga učiteljica Mar- ta Volkova, naštudiranje glasbe- nih točk in vsa glasbena spreml- java je v rokah prof. Erminija Ambrozeta, pa še koreografinja je domačinka gđc. Anica Žerja- lova. Našteli smo le tiste, ki no- sijo glavno breme vseh priprav. Pa je še nekaj ljudi (in ko se bliža uprizoritev bo njihovo šte- vilo narastlo), ki si na en ali drug način prizadevajo in pomagajo, da bo ob koncu meseca vse na- red, da se škedenjski palčki predstavijo občinstvu.

d. p.

Škedenjski šolarji so recitali pesmi na prvi prireditvi v Škedenju v okviru proslav 100-letnice Škedenjske čitalnice

Voditelji prosvetnih društev z Brega in predstavniki izvršnega odbora Slovenske prosvetne zveze na posvetovanju o bodočih nalogah društev in o njihovih problemih

17. aprila so se na povabilo SPZ sestali v prostorih prosvetne- ga društva Slovenec v Borštu predstavniki in nekateri odborni- ki prosvetnih društev v Bregu (Slavec, Slovenec, France Prese- ren, Valentin Vodnik). SPZ sta zastopala podpredsednik Mirko Kapenj in tajnik Mirko Švab. Po- svet je bil sklican zato, da bi obravnavali tako redno delovanje in ugotovili nove možnosti delo- vanja. Na kratko povzemamo zaključke, ki so sledili:

Občinsko upravo dolinske obče- ne bodo društva prosila, da jim da na razpolago prostore v srenj- ski hiši v Boljuncu.

Zastopniki prosvetnih društev bodo navezali tesnejše stike s športnim društvom Breg (razvese- ljivo je dejstvo, da so podoben sklep sprejeli isti večer tudi na seji Brega v Boljuncu).

Štiri zgoraj navedena delujoča društva si bodo prizadevala, da bi oživeli delovanje prosvetnega društva «Primorsko» v Mačkov- ljah.

V Borštu je po zaslugi nekate- rih bivših folkloristov ponovno oživela folklorna skupina, ki jo vodi Berto Baračič. S pomočjo Zveze bi skupini zagotovili mož- nost, da v nekaj letih doseže kva- litetno raven in naštudira celove- černi spored. V skupino bodo pri- tegnili mladino iz celega Brega.

Trenutno delujeta v Bregu dve dramski družini (Slovenec, Pre- šeren). Na študij dramskega de- la se pripravljajo tudi ostala društva. Za konec prihodnje se- zone predvidevajo, da bi s skup- nim prizadevanjem naštudirali večjo ljudsko igro, ki bi je eno samo društvo ne zmoglo postaviti na oder.

V letošnjem letu se bodo pri- zadeta društva legalizirala z no- tarskim aktom.

Naslednjo sredo pa so se na povabilo športnega društva Breg ponovno sestali zastopniki bre- škkih prosvetnih društev v Boljun- cu in dogovorno sprejeli sklep, da priredijo 7. julija izlet na Do- lenjsko, kjer bi organizirali šport- no srečanje in kulturno prireditev.

Za breška društva ni skupno delo nekaj novega, saj so lani uspešno in v splošno zadovoljstvo organizirali izlet v Kostanjevico, kjer je nad stodvajset pevcev tu- di nastopilo. Pozdravljamo te skupne napore in želimo, da bi prizadevanje vodstev posameznih društev vneto sledili tudi vsi nji- hovi člani.

Kulturno-prosvetni pregled za april

Prof. dr. Andrej Budal

2. Boris Pahor predava v goriškem «Krožku» za svobodo kulture o mestu Edvarda Kocbeka v sodobni slovenski kulturi.
2. V Slovenskem klubu predavanje prof. Janeza Kramarja iz Kopra o zgodovinskih umetnostnih spomenikih na Koprskem.
2. V goriški galeriji «Pro Loco» uradna otvoritev razstave desetih slovenskih posoških slikarjev.
3. Pevska zbor «Kras» in «Srečko Kosovel» iz Ronk nastopita v klubu Simon Gregorčič v Gorici.
4. V Slomškovem domu v Bazovici predavanje dr. Emane Pertla o vzgojnih in spolnih problemih mladine.
5. V Slomškovem domu zdravniško - vzgojno predavanje prof. Miše Kraševca-Pertlove o vzgoji mladine.
6. V Slomškovem domu zdravniško vzgojno predavanje prof. Miše Kraševca - Pertlove o vzgoji mladine.
7. Dramska družina p.d. Prosek-Kontovel uprizori v Prosvetnem domu na Proseku kriminalko «Osem žensk».
7. Moški zbor p.d. «Vesna» iz Križa in godba na pihala iz Trebč sodelujeta na komemoraciji talcev na Opčinah.
7. Slovensko gledališče uprizori v cerkvi presvetega srca v Sv. Lenartu v Beneški Sloveniji «Slovenski pasijoni».
7. Dijaki koprškega dijaškega doma obiščejo slovenski dijaški dom v Trstu. Ob tej priložnosti pripravijo tržaški dijaki bogat kulturno-prosvetni program.
9. SG uprizori v Kulturnem domu Szevovo «Zenovo izpoved».
9. V Novi Gorici sestanek predstavnikov SKGZ in SZDL o možnostih tesnejšega sodelovanja v okviru enotnega kulturnega slovenskega prostora.
10. Mladi tržaški pesniki Marko Kravos, Igor Tuta in Filibert Benedetič sodelujejo na srečanju primorskih in koroških

zamejskih pesnikov v Ljubljani.

10. Dramska skupina p.d. Prosek-Kontovel uprizori kriminalko «Osem žensk» v dvorani «Ivan Cankar» pri Sv. Jakobu.
10. 158 dijakov iz Ajdovščine na obisku pri tržaških šolah in na ogledu predstave «Zenova izpoved» v Kulturnem domu.
11. Alpinistični odsek SPDT priredi v Gregorčičevi dvorani predavanje Sandija Blažine «V skalah in ledu».
11. SG uprizori v Kulturnem domu «Stari ljudski triptih».
12. Goriški slikar Jože Cej odpre svojo razstavo v Kočevju.
14. SG uprizori v Kulturnem domu «Stari ljudski triptih».
16. V Slovenskem klubu predavanje casnikarja Draga Košmrlja iz Ljubljane o temi «Nova pota Českoslovaške».
16. Akvarelist Robert Hlavaty odpre svojo razstavo v koprski Loži.
16. V galeriji «Pro Loco» v Gorici odpre osebno razstavo slikar Vlado Hmeljak iz Sempetra.
17. Na srednji šoli «Fran Levstik» na Proseku podelitev nagrade založbe Motta dijakinji Nadji Simoneta.
17. Sestanek prosvetnih delavcev iz Brega na sedežu društva v Boljuncu.
19. SG uprizori v Kulturnem domu premiero Kozakove drame «Kongres».
19. Alpinistični odsek SPDT priredi v Gregorčičevi dvorani predavanje Igorja Škraba in Toneta Sazanova s prikazovanjem diapozitivov.
19. V goriškem «Krožku» za svobodo kulture predavanje Marka Kravosa o temi «Sodobni slovenski pisatelji v Trstu».
20. SG ponovi v Kulturnem domu Kozakovo dramo «Kongres».
21. P.d. «Tabor» na Opčinah priredi predvajanje otroških slikanic v Prosvetnem domu.
21. SG ponovi v Kulturnem domu Kozakovo dramo «Kongres».
21. Dramska skupina p.d. Prosek-Kontovel gostuje v Prosvetnem domu na Opčinah s kriminalko «Osem žensk».
21. V Doberdobi koncert velikonočnih pesmi s sodelovanjem mladinskega cerkvenega zbora iz Doberdoba, mešanega cerkvenega zbora iz Števerjana, moškega zbora «Mirko Filej» iz Gorice, moškega zbora p.d. «Jezero» iz Doberdoba ter mešanega cerkvenega zbora iz Doberdoba.
22. Organist prof. Hubert Bergant iz Nove Gorice priredi orgelski koncert v goriški stolnici v priredbi SKPD «Mirko Filej» iz Gorice.
22. V Podgori predavanje dr. Slavka Bratine o domačem kulturnem življenju na Goriškem s prikazovanjem diapozitivov.
23. V Slovenskem klubu predavanje dr. Franceta Bernika iz Ljubljane o temi «Ivan Cankar — lirski pesnik».

23. Širši zbor prosvetnega društva «Vesna» v Ljudskem domu v Križu.

23. V goriškem «Krožku» za svobodo kulture predavanje prof. Janka Ježa iz Trsta o temi «Gledališče kot stičišče med Italijani in Slovenci».

24. Odbor za proslavo stoletnice čitalnice v Škedenju priredi mladinski glasbeno-literarni večer v škedenjski kino dvorani.

24. V klubu Simon Gregorčič predavanje dr. Franceta Bernika o temi «Ivan Cankar — lirski pesnik».

24. V dvorani p.d. «Valentin Vodnik» v Dolini predavanje Srečka Vilharja iz Kopra o «Gibanju prekomorskih brigad».

24. V p.d. «Slovenec» v Borštu predavanje prof. Janeza Kra-

Casnikar Drago Košmrlj je predaval o dogodkih na Českoslovaškem

marja iz Kopra o zgodovinskih spomenikih Slovenske Istre.

25. P.d. «Jezero» v Doberdobi priredi v prosvetni dvorani akademijo ob prazniku osvoboditve z gostovanjem «Goriškega okteta» iz Sempetra.

25. Na pobratenju med Ronkami in Metliko v Ronkah kulturni program z nastopom zbora «Srečko Kosovel» iz Ronk, godbe na pihala «Kras» iz Doberdoba ter folklorne skupine iz Metlike.

26. SAK Jadran priredi v Kulturnem domu predavanje dr. Danila Sedmaka in dr. Rafka Dolharja o temi «Uspešnost pripadnikov narodne manjšine — psihološka problematika».

27. Pevski zbor «Vasilij Mirk» s Proseka-Kontovela priredi v Kulturnem domu koncert partizanskih umetnih in borbenih pesmi.

33. P.d. «Tabor» na Opčinah priredi predvajanje otroških slikanic v Prosvetnem domu.

28. SG uprizori v Kulturnem domu «Zenovo izpoved». Ob tej priložnosti podar skupina kulturnikov iz Idrije umetniško sliko članu SG Silviju Kobalu.

28. V župnijski dvorani v Ulici Ananias «Mladinska prireditelj» z nastopom šolskih otrok slovenskih šol v Ul. Donadoni in Ul. sv. Franciška, Villesovih malih baletk in vesele godbene skupine «Rokovnjači» iz Ljubljane.

23. SKPD «F. B. Sedej» iz Števerjana priredi majniško slavnost s sodelovanjem zborov «M. Filej» iz Gorice, «Fantje iz pod Grmade», okteta «Planika» in otroškega zbora iz Števerjana, glasbene skupine «Jana» iz Števerjana, skupine iz

Prof. dr. France Bernik

Standreža, kvinteta iz Doline in folklorne skupine «Olimpijce» iz Gorice.

29. Članica SG Lidija Kozlovičeva prejme prvomajsko nagrado Zveze dramskih umetnikov Jugoslavije za vlogi Gasparine Toretta iz Pirandellove komedije «Saj ni zares» ter Gwendolen Fairfax iz Wildejeve komedije «Važno je biti resen», Jožko Lukeš prejme posebno pohvalo za vlogo gospoda Barranca iz Pirandellove komedije «Saj ni zares», celotni ansambl SG pa posebno pohvalo za uprizoritev Wildejeve komedije «Važno je biti resen».

30. V Slovenskem klubu predavanje prof. Andreja Budala «O svetovni nazorih».

Dramska skupina «Prosek-Kontovel» od l. 1960 do kriminalke «Osem žensk»

Dramska družina prosvetnega društva Prosek-Kontovel je v aprilu pripravila svojo osmo celovečerno igrano od svoje ustanovitve pred skoraj desetimi leti. Doslej je z njo, namreč s Thomasovo kriminalko «Osem žensk», nastopila trikrat in sicer na Proseku, pri Sv. Jakobu in na Opčinah.

Ob krstni uprizoritvi na Proseku je društvo izdalo tudi 1. številko svojega prosvetnega Vestnika, v kateri je objavljen pregled vseh nastopov dramske skupine od leta 1960 dalje. Iz tega pregleda je razvidno, da je skupina leta 1960 uprizorila Lipahovo komedijo «Glavni dobitki» pod vodstvom Ljube Ukmarije in z njo nastopila na Kontovelu in na Opčinah. Leta 1961 je, vedno v režiji Ljube Ukmarije, uprizorila Berkeleyjevo komedijo «Dopust na Francoskem» in z njo nastopila na Kontovelu in v Križu. V letu 1962 je pod vodstvom člana SG Jožka Lukeša nastudirala Petrovičovo dramo «Klic zemlje» in z njo nastopila na Kontovelu, na Opčinah, v Trstu in ponovno na Kontovelu. Še v istem letu je v režiji člana SG Staneta Rastresena nastudirala igro Marice Komanove «Prisega opolnoči» in z njo nastopila tik pred koncem leta 1962 na Kontovelu, nato pa leta 1963 še na Opčinah, v Križu in zopet na Kontovelu. Leta 1964 je zopet pod vodstvom Staneta Rastresena, ki še danes vodi to skupino, nastudirala Finžgarjevo igro «Naša kri» in z njo nastopila na Kontovelu, leta 1966 pa je pripravila Golarjevo «Dekle z rožmarinom» in z njo nastopila v Križu in na Opčinah. Največ predstav je skupina uprizorila v lanskem letu, ko je z Linhartovo «Županovo Micko» nastopila dvakrat na Proseku potem pa še v

Doberdobi, pri Sv. Jakobu, na Opčinah in v Križu. Kot že rečeno, je letos samo v aprilu že trikrat uprizorila kriminalko «Osem žensk».

Medtem je skupina imela še tri manjše nastope in sicer leta 1960 na Kontovelu s prizori iz Prešernovega življenja, l. 1960 na Proseku z Nušičevo burko «Gumb», istega leta zopet na Kontovelu s skečem «Ovire» in nato leta 1963 zopet na Kontovelu s prizori iz Prešernovega življenja.

V drugi številki prosvetnega vestnika, ki je izšla ob koncertu društvenega zbora «Vasilij Mirk», pa je član SG Stane Rastresen in režiser proseko-kontovelske dramske skupine napisal nekaj misli o tej dramski družini in zvezi z uprizoritvijo kriminalke «Osem žensk».

Med drugim je Stane Rastresen zapisal:

«Ko je zunaj zima in tudi društveni prostori niso tako topi, da se ne bi človek čisto zadrževal, začnemo vaje. Res je, lepše bi bilo sedeti pred televizijo ali pribijati karte za mizo v prijetni družbi prijateljev. In zakaj bi se mučili ob važnosti širokih ali ozkih ejev ali ojev? Zakaj naj bi utrujene misli mučili o pomenu pravične izgovarjave, lepega sedenja, vedenja in kretanja? Zakaj je tako važna jasnost in glasba izgovarjave? Kako lepa je naša beseda, kadar je lepo in prav povedana. Po vsem tem šele vemo, kaj znaajo igralci in pevci. S to osnovno solo našega prosvetnega udejstvovanja vse bolj razumemo in uživamo v hramu Talije, kar so nam zapustili dedje, kar so nas naučili naše matere in šola. Ni nas sram, da privadamo malemu narodu, ker imamo lastno o-

drsko besedo, mojstre ustvarjalce ter številno občinstvo. Naša gledališka katedrala ne bo nikoli zgolj zgodovinski spomenik, dokler bo imela nešteto kapelic — dramskih družin. Požar, ki je uničil «Balkan», ni sežgal našega duha in ni upeljal naše besede. Zadržite in pregnane dramske družine niso umrle do korenin. Naš zgodovinski zločin pa bo, če zavoljo nas ne bodo naprej cvetele in rodile sadov, če bi zavrgli oporo dedov s tem, da bi pozabili na njihove žrtve, na stotine prireditelj in na tisočere vaje. Vse to so doprinesli, da je naša beseda ostala živa in glasna znanilka našega obstoja. Ali naj zavremo vse kar je bilo storjenega iz roda v rod? Ne, dokler bodo dekleta in fantje, čeprav utrujeni po celodnevem delu, darovali nekaj ur tudi svoji narodni bitnosti in življenju materine besede, do tedaj bomo obstajali. Ta misel naj nas podžiga, da bomo z vztrajnim delom podili daleč v nedogledno bodočnost vsako temno misel. Prav zaradi teh pridnih in zavednih deklet in fantov, nam na spolzkih tleh asimilacije ne bo spodrsnilo.»

Prosvetni almanah

Redakcijski odbor za izdajo prosvetnega almanaha želi spomniti vsa prosvetna društva, da poteče rok za izpolnitev vprašalnih pol 15. maja. Knjiga bo izšla 31. oktobra letos. Vabimo vse, do katerih bodo prišli društveni referenti, ki so prevzeli skrb za zbiranje gradiva, da sodelujejo in tako pripomorejo k čim popolnejši izdaji kulturno-prosvetnega pregleda od 1868 do 1945.

Janko Ban vodi zanimivo demonstrativno predavanje o orkestralnih instrumentih

VPRAŠANJE, KI ČAKA NUJNE REŠITVE

Divjad in fazani povzročajo našim kmetom občutno škodo

Lovska zveza ne mara niti slišati o kakšni odškodnini in na zadevne vloge sploh ne odgovarja - Potrebni so ukrepi dežele

Cepprav smo o tej zadevi že večkrat pisali in so gledi tega posredovali na pristojnem mestu Kmetičarske zveze ter podeželske občinske uprave, se moramo ponovno vrniti k stvari, ker je resna in nič ne kaže, da bo problem v kratkem ugodno rešen. Gre namreč za škodo, ki jo povzročajo našim kmetom divjad in fazani, oziroma za izplačilo odškodnine.

Fazani so se zadnja leta zelo razpeli in povzročajo veliko škodo v vinogradih. Kmetje so brez mo-

Zaskrbljeni cvetličar si ogleduje steblo vrtnice, ki so jih obgrizle srne.

et in si ne morejo pomagati, ker ne smejo loviti fazanov, strahla pa ne zaležejo. Prizadeži vinogradniki so prijavili škodo, Lovsko združenje pa sploh ni izplačalo odškodnine. Z Lovskim združenjem smo opravili tudi občinske uprave zaradi lovskih rezervatov. Zgovoren primer je v tem pogledu spor med zgoščenko občinske uprave in Lovskim združenjem glede najemnine za lovišče in jamstev, ki jih zahteva občinska uprava za zaščito koristi kmetov.

Razen fazanov povzročajo vedno večjo škodo, tudi zajci in srne.

Zdi se skoraj neverjetno, da govorimo o smah in škodi, ki jo povzročajo v naših krajih, in to celo na pašnih nad obalo med Barkovljami in Sesljanom. Zaradi tega so prizadeži zlasti cvetličarji s Proseka, ki so nasadili vrtnice na tem področju, ki ima vse pogoje za cvetličarstvo. Srne so prišle na to področje pred nekaj leti in so se tam udomačile, verjetno pa pozimi prihajajo še druge srne, ker imajo pač na pašnih lepo zavetje in dobro hrano. Srne znajo biti tudi izbirčne in jim gredo v slast trile pokli žilnatih vrtnic. Škoda, ki jo tako povzročajo ni samo v tem, da cvetličarji izgubijo tisti cvet, ampak vsa mladika, pogosto celo ves grm, je s tem za cvetličarje izgubljen. Kdo naj plača odškodnino?

Pravijo, da je divjad »res nulišus«, t. j. da nima gospodarja.

Pravico do lova pa imajo samo lovci. Logično je torej da bi morali plačati odškodnino tisti, ki ima od tega korist, t. j. Lovsko združenje. Naš znan prosek cvetličar Srečko Orel, ki so mu srne že večkrat napravile škodo na vrtnicah, je oktobra predlanskega leta dvakrat poslal priporočeno pismo Lovskemu združenju v Trst in je navedel škodo ter povabil predstavnike združenja, naj pridejo na ogled, toda do sedaj sploh ni dobil niti pol besede odgovora. Tako ravnanje vodstva Lovskega združenja dokazuje, kakšen odnos ima to združenje do kmetov.

Novi deželni svet bo moral razpravljati tudi o vprašanju lova in odškodnine prizadetim kmetom ter sprejeti primerne ukrepe, sicer ne bo treba dajati prispevkov za razvoj žilnatih kultur.

OBRAČUN ZA LETO 1967 PRED POSVETOVALNO KOMISIJO

Bolniška blagajna za kmetovalce in problemi njenega poslovanja

Zvišanju stroškov za storitve ni odgovarjalo zvišanje prispevkov od zavarovancev in države, zaradi česar pasiva raste

Pod predsedstvom komisarja dr. Olivera Degrandija se je sestala posvetovalna komisija pokrajinske bolniške blagajne za neposredne kmetovalce, ki je obravnavala predlog osnutka obračuna za leto 1967.

Poročilo o delovanju bolniške blagajne je podal dr. Degrandi, ki je posebno poudaril obseg zdravstvenih storitev in odgovarjajoče finančno breme. V ta namen je posredoval številne statistične podatke. Zelo visok je bil pokazatelj bolniških storitev (13,39), a povprečno je bil vsak bolnik deležen 18 dni plačane bolniške oskrbine. Glede specializiranih zdravniških storitev pa je omenil, da jih je bilo 113,97 na 100 zavarovancev.

Vse to je imelo za posledico tudi znatno zvišanje stroškov. To občutno zvišanje pa je treba predvsem pripisati dejstvu, da je bilo več kot 50 odst. zavarovancev, ki so jim nudili zdravniški nega, razmeroma že zelo starih. Pri teh se beleži največje število zdraviljenj v bolnišnicah za daljši čas.

Med naraščajočimi stroški za razne storitve gre prvo mesto oskrbovalnim v bolnišnicah, kjer se je povprečni strošek za bolnika zvišal od 60.637 leta 1962 na 125.286 lir.

lani. Zvišanju teh stroškov pa ni odgovarjalo zvišanje prejemkov od zavarovancev (3.714 lir na osebo), ali od države, ki skrbi samo za poravnavo zastarelih obveznosti z bolnišnicami. Država je sicer zvišala osebnih prispevkov, toda z veljavnostjo šele od začetka tega leta. Sprito tega ostaja še vedno nerešeno vprašanje nenehnega večanja obsega pasive, katerega ne bo mogoče rešiti z navadnimi ukrepi. Kljub temu pa niso bili zavarovanci prikratkajani za zdravniško pomoč. Zato se lahko

trdi, ob 8. obletnici delovanja bolniške blagajne, da je kljub raznim pomankljivostim ustanova uspešno delovala v korist svojih članov. Neodkane težave finančnega značaja, ki so trile kmetovalce, posebno starejše, ko so zboleli, so mimo, fleg je, da ne obstajajo še farmacevtske storitve, toda za te niso bili nikoli prikratkajani tisti, ki so se zdravili v bolnišnicah. To velja posebej no za pokojnjence, ker so v njihovem primeru storitve časovno neomejene.

SMRTNA KOSA

Poslednje slovo Boljunčanov od Ide Bolčič, por. Porcorato

Počasi in žalosten glas so v petek popoldne dajali zvonovi boljunjske cerkve, ko so zadnjič slovo zvonili svoji vaščanin Id Bolčič por. Porcorato. Domača zemlja je sprejela v svoje naročje zvesto, pošteno, delovno mlado ženo, ki je vse svoje življenje skromno živela ter bila po svojih močeh vedno pripravljena pomagati vsakemu ki se je k njej zatekel.

Vedno nam je hudo pri srcu, ko spremljamo prijatelja ali znanka k zadnjemu počitku. Še huje pa nam je, ko nas pregledaj zapusti še mlada žena, kot je bila naša Ida, ki je do zadnjega verovla in upala v življenje. Vsi, ki so jo poznali, se kar ne morajo sprijazniti z mislijo, da Ide ni več med nami. Kratka, a zelo huda bolezen, ki ne pozna zdravila, jo je iztrgala njenim dragim še mlado in polno nad, saj je prejšnji mesec izpolnila komaj štirideseto leto.

Pokojna Ida je bila zelo znana in priljubljena zaradi svojega lepega, prijaznega, mirnega značaja ne samo v Boljuncu, ampak tudi v drugih bližnjih vaseh in v Trstu, kjer se je uveljavila kot pridna šivilja, saj je dolgo let šivala prijateljicam in znankam tudi zunaj svoje rojstne vasi.

Med osvobodilno borbo je komaj šestnajstletno dekle delovala kot aktivista in kurirka in mnogi so jo še sedaj poznali edinele pod partizanskim imenom Modrica.

Kako je bila pok. Ida priljubljena, je pokazal njen pogreb, katerega se je udeležilo veliko število domačinov, prijateljev in znancev iz vseh vasi Brega ter tudi iz Trsta, ki so ji poklonili v zadnji pozdrav mnogo cvetja. Pred njo žalosti, kot tudi na pokopališču je vaški pevski zbor prosvetnega društva »Prešeren« zapel pokojni Id v slovo nekaj žalostnih. Po cerkvenem obredu v župni cerkvi je žalni sprevod krenil na domače pokopališče, kjer so njen grob vaščani zasuli s cvetjem.

Lahka naj ji bo domača gruda,

hudo prizadetim sorodnikom pa naše iskreno sožalje.

M. M.

Umrla je Marija Kjurman mati padlega partizana

8. t. m. je v glavni bolnišnici v Trstu umrla Marija Kjurman, roj. Rodela, mati padlega partizanskega borca. Pokojnica se je skupno z možem že pred vojno preselila iz Dekanov kjer se je rodila, v Trst. Bivala je pri Sv. Jakobu v Istrski ulici 81, njen mož pa je bil do upokojitve zaposlen pri Sv. Marku, kjer se je udeleževal tudi v sindikatu.

Svoja dva sinova je vzgojila v naprednem in narodnem duhu, v kakršnem sta živela tudi z možem, saj sta bila predana protifašisti, aktivno vključena v narodnoosvobodilno gibanje. Ko je bil sin Stanko policman v italijansko vojsko, se je raje odločil za pot v partizane. Ob kapitulaciji Italije se je pridružil borbem za svobodo in naključje ga je zaneslo v XV. brigado XV. divizije, ki se je borila na Dolinskem. Ob neki ofenzivi je bil hudo ranjen in je 11. novembra 1944 umrl v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu, kjer so ga tudi pokopali, vendar so njegovo truplo

po osvoboditvi prepeljali v Dekane, kjer počiva v grobnici dekaniških borcev.

V partizanih je bil tudi drugi sin pokojne Marije, ki je po vojni tragično izgubil življenje pri prometni nesreči.

Marija Kjurman je bila dobra mati in vzorna žena. Življenje ji ni prizanašalo in hudi udarci ob izgubi obeh sinov so ji zrahljali

Fotografski natečaj

p. d. «Škedenj»

Prosvetno društvo in Škedenj razpisuje v okviru stoletnice slovenske čitalnice fotografski natečaj s tematiko «ŠKEDENJ V SLIKI».

Pravila so naslednja:

— slike naj vsebujejo katero koli karakteristiko vasi (panoramo, tipične stavbe, detajle, motive iz življenja, noše ...) z območja Škedenja in Kolonkovca;

— format naj bo od 24x30 cm dalje v črnobeli tehniki;

— udeleženci lahko sodelujejo na natečaju z več slikami;

— komisija, katero bo imenovalo društvo, bo nagradila 3 najboljše dela;

— prireditelj si pridržuje pravico, da katero koli predloženo sliko uporabi za reprodukcijo v razglednicah, po dogovoru;

— vse slike morajo nositi na hrbtni strani vsebinski naslov in geslo. Dela istega avtorja morajo imeti isto geslo. Udeleženci naj vsem svojim delom priložijo zaprt ovojnic o označeno z geslom, v kateri naj navedejo priimek, ime in naslov;

— dela je treba predložiti na sedežu p. d. v Škedenju, Trst, Ul. di Servola 124 poštni kodeks 34146 ali v Tržaški knjižarni, Ul. sv. Frančiška 20, neprekinjeno do 15. oktobra 1968.

PISMA UREDNIŠTVU

Še o utrakvističnem pouku na repentabrski šoli

Prejeli smo in objavljamo:

«Zadnje dni februarja letos, točno se ne spominjam kdaj, je Vaš časopisni list poročal o otvritvi poškopskega pouka na Repentabru in upravičeno obsojal tako početje.

Ker o tem skandalu nisem nič več bral, sem bil prepričan, da so pristojni organi krivico odpravili. Toda sem se briko motil. V sredo 8. t. m. ste namreč objavili vest o obisku zastopnikov Sindikata slovenske šole pri šolskem skrbniku. Med drugim ste poročali, da so sindikalni zastopniki zahtevali od šolskega skrbnika, naj ukine utrakvistični pošolski pouk na osnovni šoli na Repentabru ter da jim je šolski skrbnik elegantno odgovoril, da se on ne more vmešavati v sklepe

repentabskega patronata, zlasti se zato ne, ker je večina odbornikov slovenske narodnosti.

Ko sem to bral, so se mi najezili lasje. Kam to pelje? Za našo manjšino je uvedba takega pouka pravi nož v hrbet in če se ne bomo odločno uprli takim nakanam, bomo grobokopi naše šole. Ker pa je meni in še marsikateremu Slovincu slovenska šola nadvse pri srcu in ker vsa zadeva ni dovolj jasna, vljudno prosim, da bi meni in javnosti pojasnili naslednje:

1. da objavite imena odbornikov repentabskega šolskega patronata in njihovo narodno pripadnost;

2. ali je med odborniki kaj slovenski šolnik;

3. ali je res, da so se slovenski odborniki strinjali z uvedbo utrakvističnega pošolskega pouka;

4. ali je slovenski ravnatelj, ki je pristojen za to šolo, kaj ukrenil;

5. ali je slovenski nadzornik kaj ukrenil;

6. ali so slovenske prosvetne organizacije konkretno kaj storile;

7. ali je kaj ukrenil občinski odbor na Repentabru o tej zadevi;

8. kaj misli še napraviti slovenski šolski sindikat;

9. in nazadnje, kaj so storile politične stranke, ki imajo v svoji sredi slovenske izvoljene predstavnike, da se tak pouk v kaj zatre.

V upanju, da boste moji želji ugodili, se Vam prisrčno zahvaljujem ter vas toplo pozdravljam.

Sledi podpis

Trst, 10. maja 1968

Op. ur. O uvedbi utrakvističnega pošolskega pouka na repentabrski šoli, ki škoduje samemu pouku, ni v duhu slovenske šole in nima, po našem mnenju, niti vaškega podlage, smo že pisali v našem listu. Na postavljena vprašanja bomo čimprej odgovorili, kakor hitro bomo dobili potrebne podatke, rade volje pa bomo objavili tudi pisma in odgovore oseb in ustanov, ki so navedene v gornjem pismu.

SEBOFLEX

VSE ZA KINO

IN FOTOGRAFSKI MATERIAL

Trst, Ul. Mazzini 33 Tel. 733-361

Prijatelje in znance naprošamo da nas obiščejo

lesnina in MEBLO

razstavljata in prodajata

v prostorih gimnazijske telovadnice v KOPRU
program za opremljanje
TURISTIČNIH SOB IN WEEKENDOV
v dneh od 11. do 25. maja

Široka izbira
ugodni prodajni pogoji!

URARNA IN ZLATARNA

BRATINA

TRZIC - MONFALCONE

CORSO 28 - Telefon 72-674

VELIKA IZBIRA ZLATIH
PREDMETOV IN UR
KVALITETA ZLATA ZAJAMCENA

Zastopstvo OMEGA in TISSOT ur

AVTOMOBILISTI!

Nekaj prelepih in koristnih predmetov za darila:

naprava proti kraji BLOSTER

varnostni pasovi KLIPPAN

vlečne vrvi

prekrivala za avto

blazine NOVOLAN

gasilne naprave

poletna prekrivala za sedeže in nastoljala

prevleke NOVOLAN SKAJ in sukno

naslonjalo za glavo NOVOLAN

zaščitniki proti brizganju

škafle žarnic

pnevmatične trobente FIAMM

preproge JUMBO in VULCANO

pri AUTOFORNITURE ZANCHI

TRST - ULICA CORONEO 4 - Telefon 29-68

Vsa pojasnila v slovenščini in srbohrvaščini!

InterEuropa Koper

MEDNARODNA ŠPEDICIJA IN TRANSPORT

DIREKCIJA: KOPER

Pristaniški trg 3

TELEFON: 21-830

TELEX: 34-117

- carinjenje blaga
- transportno zavarovanje blaga
- kontrola transportnih dokumentov
- dodajanje ledu in vskladiščenje blaga
- redni zbirni promet iz evropskih centrov
- čezmejni prevozi z lastnim kamionskim parkom
- agent organizacije IATA
- blagovni tranzit preko pristanišč Rijeka in Koper
- sejemska špedicija na sejmi in razstavah doma in v tujini

Poslovne enote v vseh republiških sred'sčih, v vseh jugoslovanskih pristaniščih in na vseh obmejnih prehodih.

ZAUPAJTE TRANSPORTE VAŠEGA BLAGA INTEREUROPIKOPER

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes, 12. t. m. ob 16. uri Cinemascope barvni film, ki ga boste težko pozabili:

KHARTOUM

Igrajo: CHARLTON HESTON, LAURENCE OLIVER in RICHARD JOHNSON

Kino na Brečinah

Predvaja danes, 12. t. m. s pričetkom ob 15. uri technicolor zabavni film:

KISS KISS BANG BANG

Igrajo: GIULIANO GEMMA, LORELLA DE LUCA in drugi

DVOJNA DRUŽINSKA SLOVESNOST NA KOLONKOVCU

Francka in Andrej Oic slavita zlate pereke

Andrej je obenem praznoval tudi svojo 80-letnico

Ta teden so v Borštih na Kolonkovcu imeli dvojno slavo. Francka in Andrej Oic sta praznovala zlato poroko, oče Andrej pa je še posebej slavil svoj osemdeseti rojstni dan.

Slavljence nista doma s Kolonkovca, vendar ju imajo domačini za svoja, saj živita v tem kraju že dolgo let. Prišla sta namreč iz bližnje Istre. Francka Kojančič, poročena Oic, se je rodila pri Bertokih 4. decembra 1889. V številni kmečki družini. Že kot mlado dekle je takoj po končani šoli prišla služiti v Trst. Njen mož Andrej se je rodil v Črnem kalu 10. maja 1888. Tudi on, ki je po poklicu kmet, je prišel še kot mladenič v Trst na Kolonkovec. Kjer je delal več let pri raznih trinarjih. V mestu je spoznal zalo Frančko in maja meseca leta 1918, ko je Andrej dobil tri dni dopusta, ker je pač bil pri vojakih, sta se poročila v Lazareti pri Bertokih. Po treh dneh dopusta se je Andrej moral vrniti k vojakom, kjer je ostal do konca vojne, nato pa se srečno vrnil k svoji ženi.

Težko in mučno je bilo njuno življenje. Mnogo sta morala delati in potpeti. Oba sta namreč obdelovala zemljo, ki ni bila njuna last. Dolgo let sta kot spopolnari delala na kmetiji v Ankarami in v Santoma pri Koprni, vse dokler se nista leta 1938 preselila končno na Kolonkovec, kjer sta si nekdaj prej kupila malo hišico in vrtili, ki sta ga pridno obdelovala. Andrej pa je še delal kot delavec pri raznih trdarjih v mestu.

V dolgih petdesetih letih skupnega življenja sta si Francka in Andrej delila z velikim umevanjem in vdanostjo vse dobroto in težave zakonskega življenja.

Čestitkam sorodnikov ter vseh prijateljev posebno s Kolonkovca, kjer sta slavljence zelo spoštovala in priljubljena, se pridružuje tudi Primorski dnevnik, z željo, da bi preživela še mnogo srečnih in zdravih let.

M. M.

ZANIMIVOSTI IZ ODROČNIH JUGOSLOVANSKIH KRAJEV

Lepote divje planote Sinjajevine
kjer proslavljajo pastirji svoj praznik

Jadranska obala, slovenske gore, izredne krajine v Make-doniji in razne druge jugoslo-vanske dežele, ki so tako sli-kovite v svoji raznolikosti, privabljajo vsako leto števil-ne turiste iz vseh držav na svetu. Toda so še drugi šte-vilni kraji, ki so prav tako zanimivi in privlačni, ki pa so zaradi pomanjkanja promet-nih zvez skoraj nedostopni in tako rekoč neznani. Zaradi te-ga je uredništvo časopisa «La Revue Yougoslave», po kate-rem povzemamo ta članek,

**Jezero na Sinjajevini je svetlo kot solza, ker ga ponoči čistijo vile
Tekme v jahanju, lučanju kamenja in prenašanju težkih tovorov**

sklenilo, da bo tu pa tam ob-javljalo reportaže o teh kra-jih, ki gotovo zanimajo čita-telje revije. Ta članek vsebu-je zanimivo zgodbo o pastir-jih na planoti Sinjajevina.

Vsaka gora ima svojo zgo-dovino, svoje posebnosti, skrivnosti in zakone. Tako vpliva Sinjajevina, gorata pla-nota, ki se dviga kakor trd-

njava med visokimi gorovji Durmitorja in Komovija v Cr-ni gori s svojimi naravnimi zakoni in življenje tisočev pre-bivalcev ter jim narekuje s svojimi širokimi obzori in s svojim ozračjem opravila in način življenja.

Sinjajevina je zelo bogata s pašniki. Med skalnatimi črno-gorskimi gorami in planotami, ki jih obrobijo divji, nazob-čani grebeni po katerih več-ino buri burja ter jih moči deževje, je ta gora pravo bo-gastvo. In vsakdo ve, da ni prave paše brez moče. Legen-da o Sinjajevinskem jezeru, katerega voda je vedno sinja in vedra, je zelo popularna.

Ko začena mrak ovijati go-re, se vile sestanejo na bre-govih jezera. Primejo se za roke v krogu plešejo divje kolo okrog jezera. Nato gre-do na delo in vso noč čisti-jo jezersko vodo. Kadar zač-nejo ob zori prvi sončni žar-ki božati krajino, je jezero čisto kakor solza. Pastirji, ki se zbirajo poleti na bregovih jezera, radi pripovedujejo to legendo. In prav na bregovih tega jezera proslavljajo po-letni svoj pastirski praznik. Na teh pašnikih se pase nad 120 tisoč glav goveje živine in drobnice. Pozimi je tod vse zapuščeno in tiho, toda ka-kor hitro se začne prebujati pomlad, gonijo sem svoje čre-de pastirji z vsega področja.

Po ni preprosta združitev pastirjev in njihovih čred, to je kakor nekake vrste živin-ski sejem, kjer je vsakdo po-nosen na to, da lahko pokaže svoje bogastvo in svojo spo-sobnost. Po navadi prihajajo pastirji na konjih, na najbolj-sih konjih. Za te kmečke lju-di je lep, močan, dobro rejen konj, ki tudi dobro dirja, v velik ponos. Zaradi tega po-stanejo pašniki na Sinjajevini prizorišče pravih konjskih dirk, resničnih turnirjev. Zma-

govanci uživajo veliko spošto-vanje drugih pastirjev, ki glo-boko v svojem srcu goje upa-nje, da bodo naslednje leto oni najboljši.

Tako minevajo poletni dne-vi na Sinjajevini. Pastirji si pripovedujejo zimske dogodke in uspehe mrzlega letnega ča-sa. Konji razkazujejo svoje spretnosti in dirjajo in pastir-ji prireajo tudi druge tekme. Nekateri lučajo težke kamne, dvigajo skale in tekmujejo v prenašanju težkih tovo-rov, pri čemer se jim krivijo

hrbti, a ne popustijo. Povpre-čen človek, ki ni vajen take ro-bote, si še predstavlja ne-more, kakšno težo nosijo.

Ko se bliža jesen, se pa-stirji pripravljajo na povratek v vasi, kjer si v dolgih zim-skih večerih pripovedujejo, kaj vse so delali na Sinjajevini. Pri tem sanjajo o drugih po-dvigih in tekmah, v katerih upajo, da bodo zmagali na-slednje leto. Zato se tudi po-zimi pripravljajo, da uresničijo to, kar jim je preteklo leto spodletelo.

Na sliki vidimo cerkev sv. Ružice na gorski planoti in planini Sinjajevina, kjer se zberejo pastirji vsako leto s svojimi čredami in prireajo razne igre in tekme

HUDA NADLOGA, KI JO POZNA VES SVET

Nekaj zanimivosti o podganah
prenašalkah raznih kužnih bolezni

Te ostudne živalice širijo tifus, kugo in številne druge bolezni - Plodijo se vse leto in se silno hitro množijo

Preko kurnika sta tekli podga-ni proti gnezdu, kjer kokuš gnez-dijo. V gnezdu je bilo jajce. Prva podgana se zlekne na hrbet in drži s prednjimi nogami močno objeto jajce, druga jo prime z gobčkom za rep in obe izgine-ta v luknjo v starem zidu, kjer se posadkasta s svežim jajcem, ki sta ga ukradli v kurjem gnezdu. Ta dogodek se pripoveduje že leta in leta in hoče povedati o inteligenci in prebrislosti pod-gan.

Od mrzlega severa do vročega ekvatorja in čez se je naselila ta človeku tako nevarna golazen, ki je povzročila med človeštvom več žrtev kakor vse vojne od naj-

starejših časov do danes. V spi-sih starega veka se podgane ni-kjer ne omenjajo. Zato so pri-rodopisci menili, da so te ostud-ne živali prišle k nam šele v srednjem veku iz Azije, natanč-nejše iz Perzije. Od 550 podga-nih vrst, jih večina živi na po-lju in v gozdovih, daleč od ob-ljudenih krajev. Žal, nekaterim se je zahtelo prebivati v človekovi neposredni bližini in se hraniti s človeških hrano ter se prilago-diti istim življenjskim razmeram kot človek. Podgane so hotele postati skoraj domače živali, ka-kor pes, mačka, kanarček itd. Tako so domače v človeški hiši dan padajo celo perutnino, opi-tanega prašiča in bolno živino. Nič ni varno pred njimi. Poseb-no veliko podgan je po velikih mestih kakor so London, Pariz, Tokio in podobno in jih ne mo-rejo zatreti, čeprav napravljajo sani-tarna služba večkrat v letu de-ratizacijo (zastupljanje).

Črno podgano (Epimys rattus, imena več latinskih imen) smo do-bili iz Orienta leta 1727. Potem ko je preplaval Volgo, se je na-selila po vsej Evropi. Hujša od-te je leta 1775 prišla iz Anglije in ji pravimo siva podgana (Epimys norvegicus). Obe sta potova-li na velikih prekomorskih lad-jah in se razmnožili po vsem sve-tu. Rjavkasto siva podgana je kratkega močnega telesa, malih ušes, močnega gola krakega repa, doseže 25 cm dolgoti. Črna podgana je manjša, tanjšega dolgega repa in tehta do 30 dkg. Kadar so glodalci verjetno plemena prijetni in priljubljeni, tako so ostudne, celo grozne ži-vali podganjega plemena skoraj vsem ljudem. Se posebno velja to za ti dve imenovani podgani, ker sta si dve podobni in vseh slabih lastnosti. Trpe jo samo na Kitajskem, ker jo jedo kot slaščico. Obe živita po naših do-movih a med njima dvema se bi-je neusmiljen boj na življenje in smrt in v tem boju zmaga moč-nejša siva podgana. Črna, prega-njana in zalezovana, se je ukma-nila, ker plava zelo dobro, po-morju, v pristanišču v kraje z milim podnebjem in tam gospo-dari po skladiščih in v trupih velikih ladij. Siva podgana je ostala po hišah in se po odoč-nih kanalih sprejela ob naših do-mov. V naši bližini je nešteto podgan na trebniskih gmajni, kjer je mestno smetišče. Na teh o-gromnih kupih smeti se radi veliko teh živali ob ostankih hrane in raznih odpadkih (da ne govorimo o drugih odpadkih). Kljub raznim intervencijam, ob-lasti trpi nedostatek, ki se trenut-no ne da odpraviti.

Da se uravnovesi število pod-gan, pa skrbi narava sama. Sme-tiščne podgane pa so priklicale v bližino večje število podlasic, dihurjev kanj in nočnih roparic, ki redčijo to podganjo nadlego. Ko je človek brez moči, mu na-rava pomaga. Upamo pa, da bo tudi mestna občina našla to ta-ko varno vprašanje človeškega zdravja. Podgane se med seboj ne trpe. Podgane ene vrste mo-čno sovražijo podgane druge vrste. Med seboj se tudi napadajo. Za-prt v kletki živijo le do treh let, v prostosti pa samo do 10 mese-cov. Nikoli ne dosežejo 2 let sta-rosti. Plodijo pa se vse leto. Sa-mice izležejo do 10 mladičev. Zgo-dilo pa se je, da je samica po-vrgla tudi 17 mladičev, od kate-rih jih je več kot polovica dora-

sila. Zelo se množijo tako, da neka podgana dan na leto nad 1000 potomcev.

Danes imamo na razpolago mnogo podganjih strupov. Če pa jih zatro v nekem določenem kraju 95 odst., podgane uravno-vesijo v enem letu poginule, ta-ko, da zopet narastejo do prejš-njega števila.

Podgana je glodalec. Mladičem prirčno rasti glodalci v desetem dnevu starosti. Glodalci rastejo neprestano tudi do 12 cm na le-to. Zaradi tega podgane nepre-stano glodajo, da si brusijo glo-dače, ki so vedno ostri in na-brušeni kot dietev. Če se ti škod-ljivi ne bi brusili zob, bi jim ti- tako zrasli, da ne bi mogli več odprati gobčka in bi poginili. V človeški bližini so te živali naj-nevarnejše, ker prenašajo do 35 različnih bolezni. Podganje uši prenašajo črno kugo, ki je v pre-toklosti tako strašno morila po Evropi in ki je še danes endem-ična bolezen v Orientu in v Afriki. Tudi v Vietnamu v ča-su ameriškega napada so našli nad 4000 primerov kuge. Ušem se pripisuje širjenje tifusa, ki

je v zadnjih 300 letih pomoril skoraj 200 milijonov ljudi. Pa ne samo kugo in tifus, ampak tudi druge bolezni prenaša ta žival med nami. Podgane prihajajo iz umazanih greznic, zato imajo na sebi polno strupenih bakterij, jih trosijo vsepovsod po stano-vanjih. Mnogo pomagajo in uni-čijo z odpadki in scanino, ki so tudi nevarni in strupeni. Raču-najo, da podgane uničijo na le-to eno petino vsega svetovnega pridelka.

Podgane se privadijo hiani. počasi tudi novimi hranilom in dobro poznajo tudi zastupljeno hrano. Te se drugič ne dotakne-jo; celo pomagajo jo s sečjo in odpadki, da tako opozorijo ostale vrstnice, na nevarnost, da se je ne dotaknejo.

Angleški zoolog Hamilton pi-še: Podgane je najhujša šiba za človeštvo, ker je ne moreš z no-beno besedo zagovarjati. In ven-dar... če pomislimo, koliko člo-veških življenj so podgane rešile v zdravniških laboratorijih, po-tem ko so zdravniki na njih lakali pota rešitve iz zagonetnih bolezni.

P. M.

Kratke zanimivosti

Eduardo De Filippo je odplul na svoj otok v zalivu Positano, ki je njegova last in kjer namerava napisati novo komedijo. V njej bo nastopil v glavni vlogi v prihodnjem oktobru.

Jane Fonda je zavrnila vlogo Myre Breckinridge v filmu, posnetem iz znanega romana Goreja Vidala. Gre za vlogo Myre, katere ni ne ženska ne moški in ki zaradi tega živi tragično življenje v iskanju svojega pravega jaza v Holly-woodu, med samimi lepimi mladimi moškimi.

Barbara Parkins je bila za model za neko ameriško revijo skoraj popolnoma naga. Le prvi je zakrila s tancico. Revija je sedaj ponudila sklenitev pogodbe za drugo serijo fotografij, toda s pokritimi prsi. Igralka je temu ugovarjala, vendar ji je uredništvo revije poslalo na stotine pisem čitateljev, ki so jo zahtevali tudi v «oblečenih» izdaji.

V Angliji prodajo sedaj največ plošč s pesmijo «Wonderful world» (Čudoviti svet) Louisa Armstronga. To se se ni nikoli zgodilo, odkar so popolnoma pridobili zase tržišče s ploščami Beatlesov.

Pierre Balmain, slavni francoski krojač, je prikazal v Parizu svoje nove kolekcije. Modeli in modele so nosili naramnice in podvezice, za katere je sam izdelal vzorce v rdeči, modri in beli barvi, to je v barvah francoske zastave.

Sandra Milo je kupila avto znamke «ansaldo» iz leta 1922. Je to edini avtomobil te vrste, ki ga je bilo moč najti. Tovar-na Ansaldo je namreč nehala izdelovati avtomobile leta 1927. Vozilo je v črni, rjavkasti in sivi barvi. Sandra Milo je vsa nevedna nad avtom in je rekla, da je zelo dinamičnih oblik.

Tony Curtis se je cel teden trudil, da bi lahko dosegel razpoko in našel županstvo, ki bi mu izdalo tretje poročno dovoljenje. Končno se je vtetjil poročil z zelo mlado Leslie Allen, s katero je šel na poročno potovanje v Las Vegas.

Zelo znani angleški model Jean Schrimpton je sklenila, da se bo umaknila na otok Mabe na Indijskem otočju, kjer je kupila bungalov. Na ta otok vozi samo mala motorna ladja, ki pristaja tam vsaka dva tedna enkrat.

Raf Vallone je zagotovil, da se bo prihodnje leto zopet lotil igranja v gledališču. Sedaj so mu v Ameriki ponudili nastop v več filmih in kaže, da bo enega v kratkem izbral. Zatem bo režiral zadnjo komedijo, ki jo je napisal Arthur Miller. Komedija se imenuje «Cena» in je dosegla v Ameriki velik uspeh.

Na svetu je mnogo skopih ljudi, toda le malokdaj se zgodi, da kdo izmed njih umre ob svojem bogastvu in naravnost od lakote. To se je zgodilo 80-letnemu Leopoldu Stembocku v Fort Worthu v Texasu. Našli so ga mrtvega. V banki je imel naloženih kar 23 milijonov dolarjev, kar je okrog 15 milijard lir.

HOROSKOP

Veljaven od 12.
do 18. maja

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) V čustvenih zadevah boste morali zelo pohititi, si-ocer vam bo vaš tek-mec prevelj ljubljeno osebo. Od vas je torej od-visno, ali boste uresničili svo-je namene. Delo se bo za ne-kaj časa ustavilo, potem pa se bo zopet redno začelo. Pazite na jetra.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Nastale bodo komplikacije zaradi nekega pisma. Reši-tev spora bo odvis-na od dobrega na-sveta. Vsekakor pa vam pri-po-ročamo zmernost. Na delu bo-šte imeli mnogo opravka in se boste zelo utrudili. V zvezi s posli pa vas čaka neko vabilo. Zdravje je dobro.

DVOJKA (od 21. 5. do 21. 6.) V ljube-zenskih zadevah bo prišlo do pomiritve, spor se bo pojasnil in nastalo bo popo-lno skladije. Sploh bo zaključek spora zelo nagel. Na delu bo-dite zelo previdni in bodite vljudni z vsemi ter ne menja-vajte svojega razpoloženja kot vreme. Zdravje ne bo slabo.

RAK (od 22. 6. do 22. 7.) V ljubezen-skih zadevah bo pri-šlo do ostrega spo-ra. Zaradi nepre-mišljenih besed ob-staja nevarnost popolnega raz-bitja odnosov. Skušajte se brz-dati in opazujte. Na delu se bo-šte močno utrudili, ker vam bodo dajali številne naloge. Ime-li boste utrujene živce.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) V ljubezen-skih zadevah bo vse jasno kot kristal. Razumeli boste na-mene osebe, ki jo imate radi, ter jo boste tako bolj navezali nase. Na delu bo prišlo do nejasne rešitve, zato odložite vsak dokončen sklep. Z zdravjem boste zelo zadovoljni.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Po neka-terih lažeh v ljube-zenskih zadevah se bo zvedela resnica brez vsakih težkoč. Prejeli boste neko brzojavko, ki vam bo povzročila žalost. Na delu preživljate zelo krotljive trenutke in bi bilo dobro, da bi vas kdo podprl. Zdravje bo na splošno dobro.

TEHTNICA (od 23. 10. do 22. 11.) V čustve-nih zadevah se vam bodo vrnil v spom-ni lepi trenutki in zaradi tega boste sprejeli neke nagle, a nepre-mišljene sklepe. Svetujemo vam previdnost. Na delu boste la-hko izboljšali položaj, seveda če boste znali pravilno ravnati. Zdravje se ne bo spremenilo.

SKORPIJON (od 23. 11. do 22. 12.) V ljubezenskih zadevah bo prišlo do nenad-nih sprememb, ime-li boste neki obisk in prejeli boste telefonsko po-klic. Možnost darov. Na delu bodo trenutne težkoče, ker bo-šte zaradi nepremišljenosti za-bredli v takti položaj. Zdravi-te se s kalcijem.

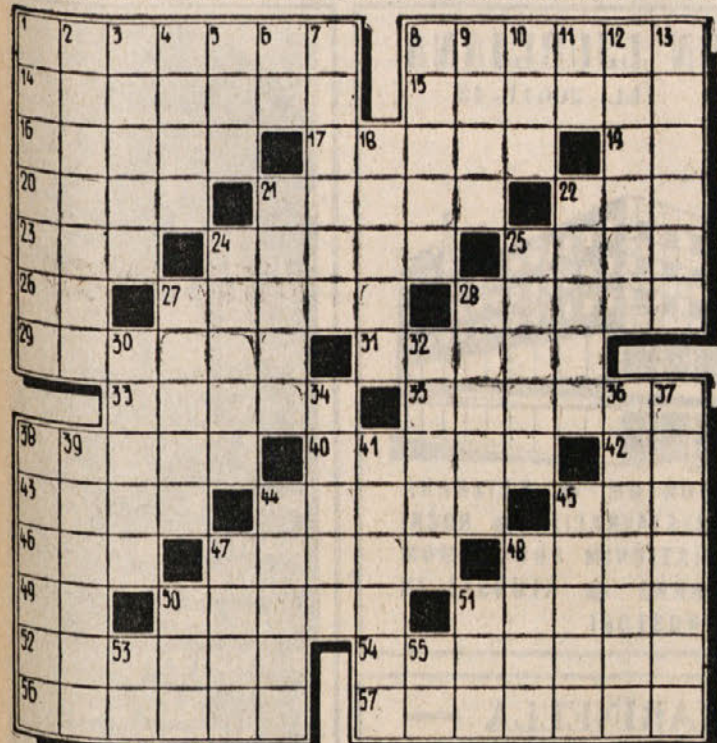
STRELEC (od 23. 12. do 22. 1.) V čustve-nih zadevah poj-de vse gladko in ne bo nobenih nespora-zumov. Oseba dru-gega spola vas ne bo le ljubila, marveč bo gojila do vas pri-srčna prijateljska čustva. Če ho-čete zmagati, morate na delu kovati železo, dokler je vroče. Pazite na jetra.

KOZOROG (od 23. 1. do 20. 2.) Kar se tiče čustev, boste znali pokazati raz-umevanje, tako da vas bo imela oseba dru-gega spola rada. Brez sleher-nega napora boste odstranili neki dvom. Na delu se osebno prepričate glede nekih nato-locanj. Imeli boste slab krvni obtok.

RIBI (od 21. 2. do 20. 3.) Doživeli bo-šte neko romantično pustolovščino. Zve-deli boste tudi no-vice o neki osebi, ki je zelo čustvena, toda lojalna. Na delu se bodo pojasnili vsi nesporazumi in boste dobro na-predovali. Vaša dieta je nepo-polna, zato dodajte ji vitamin.

VODORAVNO: 1. knjižni tor-mat, oktav, 8. ime sodobnega slo-venskega pesnika Konjara, 14. pozna življenjska doba, 15. Bee-čovnova 3. simfonija, 16. ime dan-ske književnice Michaelis, 17. kuhinjska posoda, 19. kratica za čes-ovalski klub, 20. ime sloven-skega pesnika Županciča, 21. e-den od prvotov, 22. generalni se-kretar OZN po drugi svetovni vojni (Trygve), 23. gorovje v Ma-roku, 24. zaključek, 25. del skladi-ke, 26. učenje, 27. italijanski fi-lmski producent (Carlo), 28. ev-ropska otočna država, 29. pen-ča brezalkoholna pijača, 31. dra-geno lepotic, 33. sprječevalo, 34. železu podobna ko-vina, 38. država v Indijski Uni-ji, 40. mesto v južni Španiji, 42. maska samoglasnika, 43. sladko-vodna riba, 44. kraj in rečica na Dolenskem, 45. nizko ležeč svet, 46. ime hrvatskega pesnika Uje-vića, 47. eden od zdravilnih vrel-cov v Rogški Slatini, 48. fran-coski astronom, ki je odkril 37 kometov (Jean-Louis, 1761-1831), 49. pritok Kame v Rusiji, 50. takš-na znamka, 51. glina za izdelova-nje nezgorljive opeke, 52. sloves-na odhodnica, 54. ime jugoslovan-ske filmske igralkine pevke Vu-ko, 55. najvišja gora v Turčiji, 57. časnikiar.

NAVPIČNO: 1. vrsta sadja, ki uspeva v planinskih krajih Jugo-slavije, 2. nauk o ravnotežju sil v konstrukciji, 3. pristava, 4. kletsko ime za Irsko, 5. ime av-stralskega atletičarja, 6. kra-tica za konjsko silo, 7. zemlje-vidna knjiga, 8. splet cvetja in

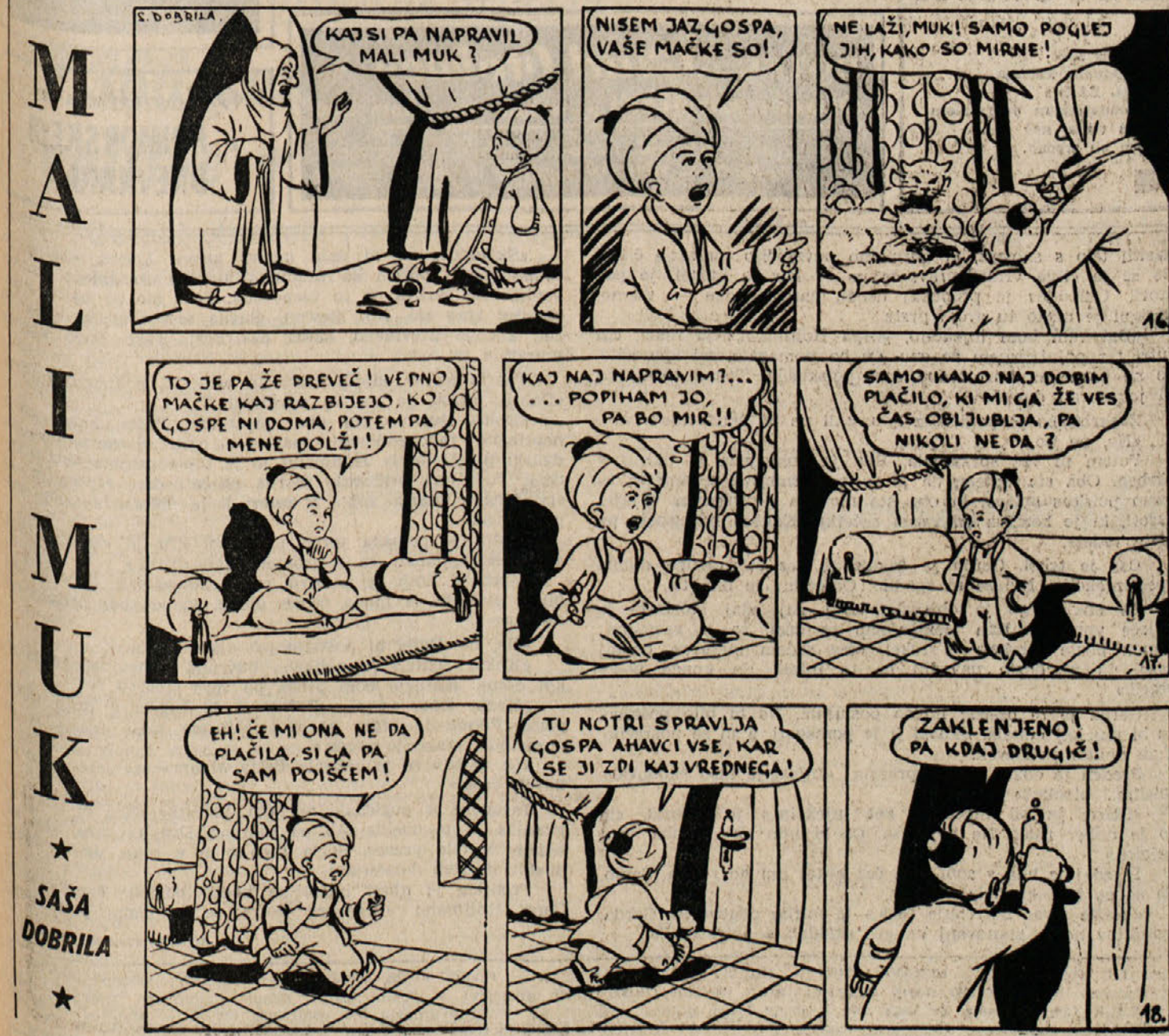
zelenja, 9. pripadnik evropskega naroda, 10. kosmata odeja, 11. o-sebni zaimsek, 12. sodobni sloven-ski književnik (Anton), 13. sve-tlobni izstrelek, 18. oljvina, se-stavina mastnih olj, 21. zave-st lastne vrednosti, 22. sarajevska tovarna koles, 24. snežinka, 25. močvirska ptica, 27. sodobni slo-venski satirik in publicist (Žar-ko), 28. pravoslavna verska po-doba, 30. živalska zgodba, 32. sredozemska okrasna rastlina, ki je stilizirana na korintskih ste-bih, 34. francoski pozitivistični est-et in umetniški zgodovinar (Hippolyte), 36. glavna ženska vloga v Verdijevem «Trubadur-ju», 37. ameriški telekomunikacijski satelit, 38. čisto premoženje, gotovina, 39. upodablajoči umet-nik, 41. strogi atenski zakono-dajalec, 44. jadranski otok Jugo-vzhodno od Ista, 45. Jurčičeva po-vest, 47. imetje, ki ga nevesta prinese v zakon, 48. dolgoroje okrasne ptice, 50. podredni vez-nik, 51. element šivanja, 53. ke-mični znak za lantan, 55. kratica za «judski odbor».

RESITEV PREJSNJE KRIZANKE

VODORAVNO: 1. Novotny, 7. taktik, 13. ataman, 14. makrela, 15. polir, 16. kljun, 17. jr., 18. Aleš, 19. Grant, 20. kup, 21. kot, 22. sraka, 23. noša, 24. agencija, 26. Petit, 27. jopa, 28. Romani, 29. Galata, 32. soli, 33. Orest, 34. Kopernik, 38. rasa, 39. Ra-bat, 40. Ada, 41. iva, 42. Dakar, 43. strn, 44. ČA, 45. Donar, 46. lirik, 47. Alberto, 49. Galija, 50. niansa, 51. Karajan.

Pastir se vadi za konjske dirke na Sinjajevini

Primorje

MARKET Turisti, izletniki - največjo izbiro blaga za vaše izlete imajo P-MARKETI v

• KOPRU • SEŽANI • NOVI GORICI

UDINE NOVA GORICA
SEŽANA
TRIESTE FERRIČI
PORTOROŽ KOPER

- PREHRAMBENO BLAGO
- BLAGO SIROKE POTROŠNJE
- SPOMINKI
- TRAVEL PAKETI
- BIFE
- MENJALNICA
- 10% POPUST PRI NAKUPU NEPREHRAMBENEGA BLAGA S TUJO VALUTO
- ODPRTO NEPRETRGANO OD 7. DO 20. URE OB NEDELJAH PA OD 7. DO 11. URE

PREHRANA

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN

vzdržuje s svojimi tovarno-potniškimi ladjami: redno linijo okoli sveta redno linijo z Južno Ameriko, redno linijo z zahodno Afriko ter audi prevoze po vsem svetu z modernimi transportnimi ladjami od 8.000 do 18.000 ton nosilnosti.

Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja: «SPLOŠNA PLOVBA» Piran, Zupančičeva ul. 24 in na naše agente po vsem svetu.

Telefoni: 341-23; 341-22 Plovba
Telegrami: Plovba Piran
Telefon: 73-470 do 73-477

Obišcite

POSTOJNSKO JAMO

Obiski vsak dan ob 8.30, 10.30, 13.30, 16., 18.

☆

ARETTA
ULTRA THIN

med elegantnimi in preciznimi urami je naicenejša znamka

Generalno zastopstvo «LA CLESSIDRA»
Trst - Piazza S. Antonio Nuovo N. 4-L nadstropje

IMPORT Prodaja na veliko in drobno
EXPORT Velika izbira zlatnine po tovarniških cenah!
Izreden popust - Garancija -

Kadar obiščete Slovensko Primorje in Istro se poslužite storitev, ki vam jih nudijo poslovalnice

KOMPAS

KOPER - IZOLA - PORTOROŽ - POREČ - ROVINJ - VRSAR - PULA - RABAC in na mednarodnih prehodih SKOPJE in LAZARET pri Ankaranu

V poslovalnicah lahko najugodnejše menjate valuto, kupite bencinske bone, dobite vse turistične informacije, povsod pa vas bo zadovoljila velika izbira turističnih spominkov in raznih daril ter cigaret in alkoholnih pijač tuje proizvodnje.

KOMPAS VAS VABI V SVOJE POSLOVALNICE

CASINO

PORTOROŽ
PORTOROSE

ROULETTE
CHEMIN DE FER
BACCARÀ

ter priljubljena igra TRENTÉ ET QUARANTE

NIGHT CLUB - CABARET - STRIPTEASE

ATMOSPHERE PARISIENNE

V HOTELU «PALACE» PORTOROŽ

ODPRTO VSE LETO

ŠKOCJANSKE JAME

odprte vsak dan ob: 10., 13., 15., 17.
v maju in oktobru samo ob 10. in 15. uri

HOTEL SLON LJUBLJANA
LITOVA UL. 10 TEL. 206-41-43

HOTEL Z MODERNIM KONFORTOM • PRIZNANA MEDNARODNA IN NARODNA RESTAVRACIJA • NOČNI BAR Z MEDNARODNIM ARTISTIČNIM PROGRAMOM • KAVARNA • SLAŠČICARNA • KLUBSKI IN BANKETNI PROSTORI

HOTEL GALEB tel. 21603
RESTAVRACIJA RIBA --- 21182
RESTAVRACIJA TAVERNA --- 21122
KAVARNA LOŽA --- 21189
BIFE-RESTAVRACIJA SEMEDEL

V HOTELU GALEB IN RESTAVRACIJI RIBA DNEVNO PLES

Restavracija MARINELLA

TRST, Viale Miramare 323 (Barkovlje) ob morju v bližini miramarskega dvorca - Tel. 36366

Nudimo gostom vse ribje specialitete. - Za slavnostna kosila obletnice, poroke, krste, birne ter skupinam, dajemo izreden popust. - Vsak večer godba s plesom

BLED

s svojimi lepotami Vas vabi

PARK HOTEL NA BLEDU

Tel. 77-521 - Kat. B 134 sob, 239 postelj, 4 apartmaji. Udobne sobe s kopalnicami, tuši in WC, s prelepim razgledom na jezero. Kuhinja z mednarodnimi jedili in domačimi specialitetami. Kavarna s teraso do jezera. Nočni lokal-družabni prostori. PRIDITE NA PRIJETNE POČITNICE ALI NA WEEK-END V NAS HOTEL

RESTAVRACIJA Lipa

Sempeter pri Novi Gorici

ima vedno na razpolago izbrane jedi z domačimi specialitetami, pristen kraški prst in salame ter izbrana domača vipavska glava in briska vina.

SPREJEMAJO SE NARČILA ZA SKUPINSKA SLAVNOSTNA KOSILA

KVALITETNO SVEŽE MESO, VSE VRSTE SVEŽE PERUTNINE, SUHOMESNATI IN MLEČNI IZDELKI, PRISTNA USTKLENICENA ISTRSKA VINA VAM NUDI

PREKO SVOJIH TRGOVIN NA ŠKOFIJAH IN V KOPRU

Agroturizma Koper

Hotel «SOČA» MOST NA SOČI tel. 7

Moderno urejen hotel - Pristna kuhinja s specialitetami na žaru - goriska postrv - Lep vrt - Vsak dan glasba in ples - Ribolov celo leto - Lastna čolnarna

GOSTIŠČE PRI ODDIHU

SOČKAN SKALNISKA 10 (Nova Gorica)

Vam nudi dobro pripravljene domače in tuje specialitete. Sprejemamo naročila za slavnostne pojedine (poroke, skupinske izlete, rojstne dneve itd.)

Konkurenčne cene

PARK HOTEL GORICA

NOVA GORICA - Tel. 21-442, 21-462

s svojimi obrati: restavracijo, kavarno
Prvorazredna kuhinja - Ples vsak večer
razen torka in barski program

In gostilna? In hrastu? gostilna? Zvezda telefon 21-239

AVTOPROMET GORICA NOVA GORICA
TEL. 21443

prilporeča zimovanje na LOKVAB

dnevno obratujejo vse štiri vlečnice (najmanj 3 osebe) - lepa smučišča in teren za druge zimsko - športne dejavnosti.
HOTEL FOLDANOVEC z več kot 100 ležišči in restavracijo z domačo hrano, vinom in drugimi pijačami - Tel. 21-314
Turistično društvo ima na razpolago tudi privatne sobe.

HOTEL CENTRAL-RIVIERA PORTOROŽ

Moderne sobe, mednarodna kuhinja, «GIRL BAR» z mednarodnim programom odprto vsako noč razen ob sredah.

HOTEL «Grad Otočec»

Otočec ob Krki - Telefoni: 068 - 21-512, 21-321

Hotel s 60 sobami, 122 ležišč, renomirana restavracija, ugodnosti za rekreacijo - ribolov in izleti - camping

Hotel LEV Ljubljana
VOSNJAKOVA UL. 1
TELEF. 310-555

Telegram LEVHOTEL
Telex 31350

KATEGORIJA «A»
Sodobno opremljene sobe - Apartmaji - Restavracija - Restavracijske terase - Dancin kavana - Zabavni in artistični program - plesna glasba - Aperitiv bar - Razgledna terasa - Terasa za sončenje - Banketne in konferenčne dvorane - talnica - Frizerski salon - Menjalnica - Taksi služba - Lasten parkirni prostor - Pristajališče za helikopter - Boksli za pse - Higienska linica za divjačino.

NOVO GOSTIŠČE «PR KRIŠKI GARDI»

Vipavski Kriz

dobra domača kuhinja
izbrane pijače - solidne cene
prepričajte se!

Oglašujte v PRIMORSKEM DNEVNiku

STEFAN OLIVIER

NOVI ŠEF

33.

Soba 8 je bila v prvem nadstropju, imela je razgled na vrt, dvoje oken. V njej so bile štiri postelje s štirimi postelnimi mizicami, večja miza s štirimi stoli, umivalnik in velika bela omara, ki je stala na nekoliko posevnih nogah. Stene so bile rumene, strop je bil nekoliko svetlejši. Na stenah so viseli tri podobe: Rubensova otrokova glava, Dürerjeve moleče roke in pokrajina z mladimi brezami, ki so se nagibale v poletnem vetru. Večini žensk je bila ta slika najbolj všeč.

Soba 8 je bila priča mnogim dogodkom: bolečinam in veselju, solzam in smehu, smrti in novemu življenju. Samo dve postelji sta bili zasedeni. Poleg vrat je ležala ženska čemernega obraza, z lasmi, spletenimi v dve kiti - Betty Ahlers, devetindvajsetlet, videti pa je bila starejša. Druga pacientka je ležala pri oknu na isti strani sobe. Gerda Holtmann je bila mlajša in vedrejša kot njena sostanovalka. Pričakovala je prvega otroka.

«Možem je lahko», je govorila Betty Ahlers. Njen glas je bil visok, postelja v neredu - ni mogla mirno ležati. «Vsi so enaki. Najprej ti objublajo nebesa, potem pa postaneš počasni snailka. In stanovanje. Poleti prava peč, pozimi pa so okna prekrita z ledom, da ne vidiš skozi. Tri leta že hodimo na stanovanjski oddelku. Napravili pa niso ničesar.» Betty Ahlers je stanovala v koči na vrtnariji blizu mesta sredi zanemarjenega, zelenjavnega vrta, sredi drugih podobnih

trhljeh stanovanj. Njen mož je dobival pokojnino kot vojni invalid, da pa je še nekaj zaslužil, je na rumenem dvokolesnem vozčku razvažal magazine in knjige. Sosedje so Betty Ahlers poznali po tem, da je vedno v drugem stanju. Pred štirimi dnevi je rodila peto, tri in četrt kilograma težko punčko. Ker ni imela dovolj mleka, so po vsakem dojenju dali punčki dodatek.

«Za kaj so sploh tisti butci v stanovanjskem oddelku,» je nadaljevala, «če ne morejo najti primernega stanovanja?» Gerda Holtmann je nenehno pritožbe svoje sostanovke težko prenašala, hkrati pa je bila vesela, da ni sama. Poroda se je bala, v starejši ženski pa je čutila nekako oporo. Njen mož je bil bančni uradnik, še mladi, tako da ni veliko zaslužil. Čeprav jima je denarja primanjkovalo, ni hotel, da bi šla v službo tudi žena, za vse je skrbel sam. Zato tudi nista planirala otrok. Toda zgodilo se je drugače.

Gerda v začetku možu tega ni upala povedati. Šla je k družinskemu zdravniku. Bilo ji je sram, obotavlja se je rekla: «Nimam rednih čišč, doktor.» Potem je umolknila in nepremično gledala roke.

«Tako je torej?» Zdravnik je takoj uganil, kako je z njo. «Ali jih nimate redno, ali sploh ne?» Preplašeno ga je pogledala. «Sploh ne.» «Hm. Ali se to zgodi večkrat? Mislim, če jih večkrat pogrešite?» Gerda je bila vesela, da se je lahko oprijela drobne bilke, čeprav je čutila, kaj misli. «O, da, večkrat so neredne - včasih bolj, drugič manj -».

«Veste, na to bi morali bolj paziti, gospa Holtmann. No, poglejmo, kaj lahko storimo.» Vstal je in odšel v kabinet. Kako uviden je, si je mislila, nič več ne bo spraševal. Včasih je bil drugačen, na dolgo je govoril o ženski in njeni vesti. Nerodno življenje, zakonska sreča itd. Zdaj je bil starejši, že marsikaj je videl. Tako se je spremenil. Naredil je, kar je bilo po njegovem najboljšo. Dajal je hormone,

nasitilo telo s snovmi, ki normalno povzročijo mesečno čiščo. Če se je čišča vrnila prav, če ne - kar je mogel, je pač storil. Odločitev je prepustil usodi, naravi, bogu - vsemu, kar koli je imelo tu svoje prste.

«Dal vam bom injekcije, gospa Holtmann,» je rekel, «in jutri ter popoldne še eno. Če bo pomagalo, mi sporočite, če ne bova čez štiri tedne spet poizkusila. Točno tedaj, ko bi jo morali dobiti.»

Zaskrbljeno je pogledala iglo. «Ali ne bo škodovalo?» «Ne, ne bo.»

Potem ni več spraševala. Bila je pomirjena in hkrati v skrbeh. Oba sta vedela, da je za nedolžnimi besedami in za vsem poizkus splava, in oba sta molčala - skrivca v tajni zaroti, ki je kazniva od vsega začetka. Kakšen bo uspeh, pa nista vedela.

Čas je tekel. Gerda je čakala in čez štiri tedne dobila spet injekcijo. Nič se ni zgodilo. Odločitev je bila tu.

Se enkrat ga je obiskala. «Kaj naj zdaj storim?» je boječe vprašala. Izza lesketajočih se očal, se je zasmejal: «Imeli boste otroka,» je rekel, «čez sedem mesecev, dovolj časa, da se boste navadili na to misel. Na koncu boste veseli.»

Gerda je te besede mirno poslušala. Ne bi bilo pošteno, če bi mu kaj očitala. Skušal ji je pomagati, a ni se posrečilo. Tudi doktor je človek.

Preden je odšla, je še vprašala: «Injekcije niso škodovala, mislim... otroku?»

«Otrok je bil močnejši kot injekcije,» je odvrnil, «in to je dober znak. Ne bojte se. Če bi bilo kaj narobe, spet pridite.»

In zdaj je bila v sobi 8 in čez nekaj dni bo rodila. Samo, da se ne bi tako bala.

«Vsaka stvar potrebuje časa,» je mirno odgovorila Gerda, «graditev novih stanovanj ne gre skladno s potrebami.»

«Skladno?» se ni dala ugnati gospa Ahlers. «Zakaj pa toliko palač, pisarn za uradnike, uradov socialnega zavarovanja, celo cerkev, in to vsepovsod. Prav nič pa ne za ljudi, kakršni smo mi. No, končno, glavna avtomobilska cesta ne šla, kot je prevedeno, skozi naš kraj. Tako bodo končno morali...»

Takrat so se odprla vrata in vstopila je Ingeborg Roth. «Dobro jutro,» je mehko pozdravila.

«Dobro jutro!» sta obe odzdravili. Betty Ahlers je neprikrito radovednostjo opazovala njen elegantni spominski danski plašč. Gerda Holtmann jo je topla, prijateljsko pogledala. Tudi ona pričakuje morda na isti dan. Morda ne bo šla sama v zopno sobo, o kateri ji je Ahlersova toliko povedovala.

Sestra je položila torbo na mizo. «Tu je vaša postelja, gospa Roth, lahko pa si izberete tudi drugo.»

Ingeborg Roth se je ozrla po sostanovalkah. Raje bi bila blizu tiste, ki je imela čeden obraz, in je tudi pričakovala otroka.

«Ne, ne. Rada bi posteljo pri oknu, hvala.»

«Kakor želite,» je prijazno odvrnila sestra, «počutite se kot doma. Kasneje bom prišla po vaše stvari.»

«Hvala lepa, sestra.» Počasi si je Ingeborg Roth slekla plašč. Potem je sedla na stol. «Moram malo sešiti,» se je opravičila, «tako je vroče.»

«Da dajte,» se je oglasila Betty Ahlers, «za ležanje bo dovolj časa.»

Ingeborg je pogledala po sobi. Privatna soba bi bila prjetnejša, si je mislila. Ali pa tudi ne. Dve kar gre šest ali sedem bi bilo preveč. Segla jima bom v roko, da ne bosta mislili, da sem domišljava.

Prebrala je njuni imeni na koncu postelj. Stopila je Gerda Holtmann. Ingeborg Roth, se je plašno predstavila.

(Nadaljevanje sledi)